

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen pelastustoimi

POHJOIS-KARJALAN PELASTUSLAITOS

PELASTUSTOIMEN PALVELUTASOPÄÄTÖS

01.01.2023 - 31.12.2026

LUONNOS

SISÄLTÖ

1	YLEISTÄ.....	4
1.1	Lainsäädäntö	4
1.2	Pelastustoimen järjestäminen ja tuottaminen Pohjois-Karjalassa.....	6
1.3	Palvelutasopäätöskauden tavoitteet	6
1.4	Palvelutasopäätösprosessi	7
2	PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN PERUSTEET	9
2.1	Toimintaympäristön kuvaus	9
2.2	Meneillään olevan palveluskauden arviointi.....	13
2.3	Pelastustehtävämäärän kehitys	15
2.4	Aiheutuneiden vahinkojen arviointi	18
2.5	Pelastustoimen valtakunnalliset vaikuttavuustavoitteet	19
2.6	Uhkien ja riskien arviointi.....	20
2.7	Tavoitteiden ja suorituskvyn arviointi.....	22
2.8	Palvelutasopäätöksen toteutumisen seuranta ja arviointi.....	23
3	PALVELUTASOPÄÄTÖS	25
3.1	Toimintavalmiuden rakenteet.....	25
3.2	Pelastustoiminta	27
3.2.1	Päivittäinen pelastustoiminta.....	28
3.2.2	Pelastusasemaluokitus	29
3.2.3	Päivystys- ja varallaolovalmius	31
3.2.4	Pelastustoiminnan johtaminen ja johtovastuut	36
3.2.5	Operatiivinen hälytyskalusto.....	39
3.3	Pelastussukellus	39
3.3.1	Öljyvahinkojen torjunta.....	42
3.3.2	Kemikaalionnettomuudet ja CBRNE -toiminta	43
3.4	Onnettomuuksien ehkäisy	44
3.4.1	Pelastustoimelle kuuluva ohjaus.....	44
3.4.2	Pelastustoimelle kuuluva valistus ja neuvonta.....	45
3.4.3	Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi.....	45
3.4.4	Alueellinen turvallisuussuunnittelu.....	45
3.4.5	Rakenteellinen paloturvallisuus	46
3.4.6	Muu yhteistyö.....	46
3.4.7	Palontutkinta	47
3.4.8	Pelastuslainsäädännön mukaiset valvontatehtävät.....	47
3.4.9	Kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaiset valvontatehtävät.....	48
3.5	Varautuminen.....	49
3.5.1	Hyvinvointialueen varautuminen.....	49
3.5.2	Varautuminen häiriötilanteisiin	50
3.5.3	Varautuminen poikkeusoloihin.....	52
3.5.4	Kuntien valmiussuunnittelun tukeminen	55
3.6	Pelastustoimen ohjeet ja suunnitelmat	56
3.7	Ensihoitopalvelu.....	56
3.7.1	Ensihoitoyksiköt	57
3.7.2	Ensiavustointi.....	59
3.7.3	Ensihoitopalveluun osallistuva henkilöstö	60

3.8	Pelastuslaitoksen viestintä	60
3.9	Kansainvälinen toiminta	61
3.10	Raskas pelastusjoukkue	61
4	KEHITTÄMISSUUNNITELMA	63
4.1	4.2 Yhteenveto palvelutasokauden keskeisistä kehittämistoimenpiteistä.....	64

1 YLEISTÄ

1.1 Lainsäädäntö

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2022, myöh. järjestämislaki) 4 §:n mukaan Pohjois-Karjalan hyvinvointialue järjestää pelastustoimen alueellaan.

Järjestämislain 3 §:n mukaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutason tulee vastata kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin sekä onnettomuus- ja muihin uhkiin. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja niihin varautumisessa. Pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja, että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Pelastuslain (379/2011) 27 §:n mukaan hyvinvointialue päättää, miten pelastuslaitos huolehtii alueellaan seuraavista tehtävistä:

- 1) pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, valistuksesta ja neuvonnasta, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen, varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa;
- 2) pelastustoimen valvontatehtävistä;
- 3) väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä;
- 4) pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Edellä mainitun lisäksi pelastuslaitos:

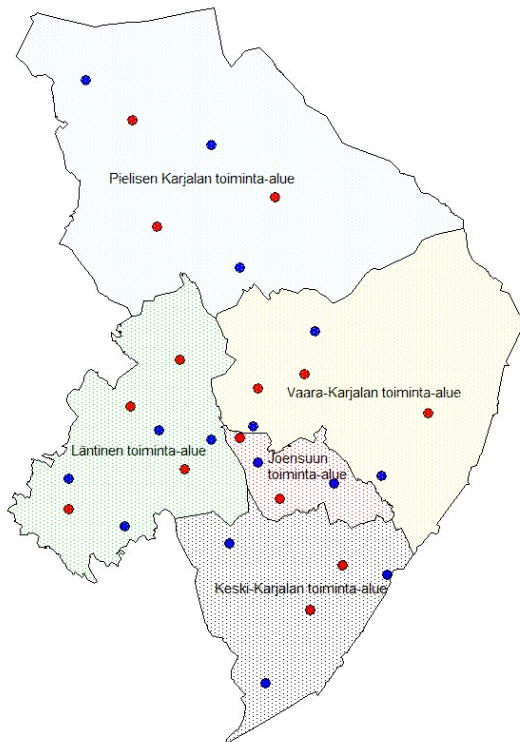
- 1) voi suorittaa ensihoitopalveluun kuuluvia tehtäviä, jos ensihoitopalvelun järjestämisestä yhteistoinnassa alueen pelastustoimen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kesken on sovittu terveydenhuoltolain (1326/2010) 39 §:n 2 momentin perusteella;

- 2) tukee pelastustoimen alueeseen kuuluvan kunnan valmiussuunnittelua, jos siitä on kunnan kanssa sovittu;
- 3) huolehtii öljyntorjunnasta ja muistakin muussa laissa alueen pelastustoimelle säädetystä tehtävistä.

Pelastuslaitokselle pelastuslain 27 §:n 2 momentissa säädetty tehtävät on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja, että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen.

1.2 Pelastustoimen järjestäminen ja tuottaminen Pohjois-Karjalassa

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos tuottaa lakisääteiset ja muut pelastuslaitokselle kuuluvat tai sille annetut tehtävät viidellä toiminta-alueella (kuva 1); läntisellä, Joensuun, Vaara-Karjalan, Pielisen Karjalan ja Keski-Karjalan toiminta-alueella. Toiminta-alueiden tehtävänä on pitää yllä hallinnollisen johtamisen sekä päivittäisen operatiivisen toiminnan vaatimaa valmiutta sekä osallistua kuntien valmiussuunnitteluun.

Kuva 1. Pohjois-Karjalan kartta.

Pelastuslaitoksen johtajana toimii virkasuhteessa oleva pelastusjohtaja. Pelastuslaitos tuottaa pelastus- ja ensihoitopalveluja pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasopäätösten mukaisesti.

Pelastuslaitoksen tehtävistä, sen hallinnon järjestämisestä ja asemoitumisesta osaksi hyvinvointialuetta, määrätään hyvinvointialueen hallintosäännössä.

Pelastuslaitoksen työjärjestys ja toimintakäsikirja määrittelevät hallintosääntöä tarkemmin pelastuslaitoksen organisaation ja päätäntävaltuudet sekä valmiuden ja toiminnan pääperiaatteet.

1.3 Palvelutasopäätöskauden tavoitteet

Pelastuslaitoksen tavoitteiden määrittelyssä on huomioitu hyvinvointialueen strategia sekä valtioneuvoston vahvistama pelastustoimen valtakunnallinen strategia. Pelastuslaitos sitoutuu toiminnassaan sekä hyvinvointialueen että kansallisiin pelastustoimen tavoitteisiin ja arvoihin.

Palvelutasopäätöksen kehittämisosassa sekä hyvinvointialueen toiminta- ja taloussuunnitelmassa määritellään tarkemmat vuositavoitteet, jotka tukevat strategisten tavoitteiden saavuttamista. Toiminnan vai-

kuttavuutta ja tavoitteiden saavuttamista seurataan ja tästä raportoidaan vuosittain omavalvonnan yhteydessä ja tilinpäätöksessä erikseen määriteltyjä laadullisia ja määrällisiä mittareita sekä tilastotietoa hyödyntämällä.

Pelastuslaitoksen tavoitteena palvelutasopäätöskaudella on se, että:

1. Pelastusasemat tarjoavat turvallisuuden lähipalveluja monipuolisesti.
2. Parannamme kiireellisen avun saatavuutta ensihoito- ja pelastustehtävissä.
3. Tiivistämme yhteistyötä muiden sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kanssa.
4. Tuemme ihmisten auttamiskykyä ja turvallisten elin- ja työympäristöjen muodostumista.
5. Vahvistamme maakunnallista varautumista sekä varmistamme valmiuden väestönsuojelutehtävien hoitamiseen.
6. Kiinnitymme osaksi hyvinvointialuetta ja kansallista pelastustoimea.
7. Varmistamme pelastuslaitoksen henkilöstön osaamisen, hyvinvoinnin, sitoutumisen ja riittävyyden.

1.4 Palvelutasopäätösprosessi

Pelastuslaitoksen edellinen palvelutasopäätös laadittiin vuonna 2020 vuosille 2021–2024. Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa 2023 vuoden alussa pelastuslaitoksen palvelutasopäätöstä päivitetään vastaamaan lainsäädännön vaatimuksia, hyvinvointialueen tavoitteita sekä toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia.

Palvelutasopäätöksen valmistelun yhteydessä on pidetty henkilökunnan kehittämistilaisuudet ja henkilöstökysely, joissa tuotettua materiaalia on hyödynnetty kehittämistoimenpiteiden suunnittelussa.

Vuoden 2023 aikana palvelutasopäätös päivitetään vastaamaan palvelutasopäätöksistä annettavaa asetusta sekä hyvinvointialueen palvelustrategiaa.

Järjestämislain 6 §:n mukaan aluevaltuusto päättää pelastustoimen palvelutasosta. Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon kansallisesti merkittävät riskit, selvitettävä alueella esiintyvät uhkat ja arvioitava niistä aiheutuvat riskit sekä määriteltävä toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat, tuotet-

tavat palvelut ja niiden taso. Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon myös 8 §:ssä tarkoitettut valtioneuvoston vahvistamat valtakunnalliset strategiset tavoitteet. Päätökseen tulee myös sisältyä suunnitelma palvelutason kehittämistä. Päätöksen tulee olla voimassa määräajan.

Hyvinvointialueen on tehtävä uusi palvelutasopäätös, jos uhkat, riskit tai 8 §:ssä tarkoitettut valtioneuvoston vahvistamat strategiset tavoitteet muuttuvat oleellisesti.

Hyvinvointialueen on pyydettävä palvelutasopäätöksestä ennen sen hyväksymistä aluehallintoviraston lausunto. Aluevaltuuston hyväksymä palvelutasopäätös on toimitettava aluehallintovirastolle.

2 PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN PERUSTEET

2.1 Toimintaympäristön kuvaus

Pelastuslaitos toimii Pohjois-Karjalan maakunnassa, 13 kunnassa. Toiminta-alueen muodostavat Heinäveden kunta, Ilomantsin kunta, Joensuun kaupunki, Juuan kunta, Kiteen kaupunki, Kontiolahden kunta, Lieksan kaupunki, Liperin kunta, Nurmeksen kaupunki, Outokummun kaupunki, Polvijärven kunta, Rääkkylän kunta ja Tohmajärven kunta.

Pohjois-Karjala rajoittuu Kainuun, Pohjois-Savon, Etelä-Savon sekä Etelä-Karjalan maakuntiin. Lisäksi maakunnalla on yhteistä rajaa Venäjän (Karjalan tasavallan) kanssa 296 kilometriä. Maakunnan pinta-ala on 21 585 km², josta vesistöä on 3 803 km². Asukkaita on 163 281 (31.12.2021), joka on noin 3 prosenttia koko maan asukasluvusta. Maakunnan asukkaista 11 prosenttia asuu ensimmäisen luokan riskialueella ja 43 prosenttia toisen luokan riskialueella. Kolmannen riskiluokan alueella asuu 13 prosenttia maakunnan asukkaista. Neljännen luokan riskialueella asuu 33 prosenttia maakunnan asukkaista.

ILMASTONMUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Ilmastonmuutosta tarkasteltaessa sääilmiöiden osalta on tulevaisuudessa odotettavissa, että Suomessa vuotuisen sadannan määrä lisääntyy. Tämä tarkoittaa sitä, että lyhytkestoisten ja voimakkaiden sateiden aiheuttamat hulevesitulvat ja taajamatulvat lisääntyvät pitkällä aikavälillä. Lisäksi myös määrällisesti lisääntyneeseen sadantaan perustuen hulevesien hallinta taajamissa tulee olemaan yhä tärkeämpää. Sadannan lisääntyminen ja lämpötilan nousu saavat aikaan talvisin myös lumimäärän lisääntymisen ja tykkylumipäivien lisääntymisen. Lumimäärän seuranta mm. kattolumien osalta korostuu jatkossa yhä enemmän. Tykkylumen muodostumiselle otolliset nollan vaiheilla olevat sääolosuhteet lisääntyvät.

Myrskyjen ja poikkeuksellisten sääilmiöiden määrät eivät lisääntyneet Suomessa tulevaisuudessa merkittävästi. Kesäisin myrskyt liittyvät lisääntyneeseen ilmakehän kosteuden aiheuttamiin lyhytkestoisiin rintamaukkosiin ja ukkosmyrskyihin, joissa voi esiintyä merkittäviä aineellisia tuhoja aiheuttavia, nopeasti esiintyviä ja lyhytke-

toisia syöksyvirtauksia. Talvella myrskyt liittyvät pääsääntöisesti voimakkaisiin matalapaineisiin, jotka aiheuttavat ajallisesti pidempikestoisia myrskytuulia. Myrskyjen vahinkovaikutukseen vaikuttaa roudan väheneminen aiheuttaen talvimyrskyjen osalta puustovaurioiden lisääntymistä tulevaisuudessa.

Sään ääri-ilmiöitä tulee esiintymään, mutta niiden ajallinen ennustettavuus on epävarmaa. Myös sään ääri-ilmiöiden alueellista esiintyvyyttä ei voi ennustaa tarkasti.

TEKNOLOGIAN KEHITYS

Teknologinen yhteiskunta on altis haavoittuvuuksille ja häiriötilanteiden seurannaisvaikutuksille. Erilaisien järjestelmien keskinäisriippuvuudet kasvavat ja järjestelmien kokonaishallinta monimutkaistuu. Sähköisten tietojärjestelmien myötä monet kriittiset toiminnot ovat vaarassa, jos sähköä ei ole saatavilla. Sähkön saatavuuden merkitys kasvaa ja siihen liittyvien keskeytyshäiriöiden vaikutukset koko yhteiskuntaan ovat entistä merkityksellisempiä. Kun teknologiaa hyödynnetään yhä laajemmin, myös luonnononnettomuuksista tai tahallisesta rikollisesta toiminnasta johtuvat vahingot kasvavat, koska häiriöiden haittavaikutukset ovat laajempia ja mahdollisesti kertautuvat.

Riippuvuutemme sähköstä ja tietojärjestelmien toimivuudesta kasvavat yhä tulevina vuosina ja varajärjestelmien merkitys korostuu riskienhallintakeinona. Myös järjestelmien keskeiset ylläpitäjät henkilöresursseina varamiehineen ovat kriittinen piste tulevaisuudessa.

Toisaalta erilaiset kauko-ohjattavat havainnointivälineet ja tietoon liittyvä kehittyvä analytiikka tukevat päätöksentekoa ja mahdollistavat turvallisemman toiminnan eri toimialoilla. Teknologiset innovaatiot voivat lisätä turvallisuutta mm. vähentämällä onnettomuuksien määrää sekä niiden seurausten vakavuutta.

Tarkasteltaessa sähkönjakeluun tehtyjä investointeja toimitusvarmuuden turvaamiseksi on huomioitava se, että investoinneista huolimatta sähkönjakelun häiriömahdollisuus on edelleen olemassa esimerkiksi sääilmiöiden seurauksena. Maakaapelointikaan ei ole häiriötön vaihtoehto ja vian paikantaminen sekä korjaustoimet ovat maakaapeloinnissa vaativammat verrattuna ilmajohtoihin. Sähkönjakelussa on huomioitava myös taajamatulvat ja sähkön häiriötilanteisiin varautuminen. Sääilmiöt ovat erilaisia häiriöprofiililtaan ja -kestoltaan. Tykkylumitilanne on yleensä pitkäkestoinen, pahimmillaan viikkoja tai jopa kuukausia kestävä häiriötilanne, joka aiheuttaa merkittäviä seurannaisvaikutuksia. Myrsky on yleensä ajallisesti

lyhytkestoinen, tunteja kestävä säähäiriötilanne, jolloin sähkökatkojen kestotkin ovat lyhemmät ja kerrannaisvaikutukset pienemmät.

Myös matkapuhelinverkkojen toimivuuden osalta varavoimajärjestelyillä on keskeinen rooli varautumisessa. Varavoimajärjestelyä tulee kehittää yhteistyössä operaattoreiden kanssa maakunnan varautumisen painopisteet huomioiden. Operaattoreiden ja maakunnan toimijoiden välisellä yhteistyöllä on keskeinen merkitys häiriötilanteen aikaisessa toiminnassa ja ihmisten pärjäämisessä tilanteen aikana.

ICT-toimintoja tarkastellessa suurimmat riskitekijät ovat sähkön saatavuuden häiriöt sekä kuntien ja organisaatioiden omistuksissa olevat laitetilat. Sähköhäiriöt aiheuttavat nopeasti haasteita tietoverkkojen toimivuudelle pitkäkestoisessa tilanteessa ja varavoimaa on saatavilla rajoitetusti ICT-tiloissa. Häiriötilanteita varten organisaatioiden on rakennettava valmiuksia keskeytyksettömän sähkön syötön turvaamiseksi. Kuntien ja organisaatioiden ICT-laitetiloissa on nykyisin huomattavia puutteita mm. UPS-laitteissa ja tilojen suojauksesta.

LÄHIYMPÄRISTÖN TILANNE

Tulevaisuutta tarkastellessa kansainvälisen turvallisuustilanteen mahdollinen muutos verrattuna nykyiseen tilanteeseen on merkittävin lähitulevaisuuteen vaikuttava tekijä. Pohjois-Karjalaan vaikuttaa eniten luonnollisesti Venäjän lähialueen tilanne. Rajaturvallisuuden merkitys tulevina vuosina on keskeinen osa itärajan vaikutusarviota ja EU:n ulkorajan valvonnassa. Venäjän alueella oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten pyrkimys hakeutua EU:n alueelle Suomen kautta on otettava huomioon myös maakunnassamme. Venäjän sotatoimet Ukrainassa ovat nostaneet esille tarpeen varautua aiempaa voimakkaammin sotilaallisen uhkakuvan aiheuttamiin väestönsuojelutarpeisiin.

Tartuntatautilanne sekä ihmisiin että eläimiin vaikuttavana uhkana on otettava huomioon varautumisessa. Koronapandemia vuosina 2020–2022 vaikutti voimakkaasti pelastuslaitoksen toimintaan ja varautumiseen.

TURVALLISUUTEEN VAIKUTTAVAT OSATEKIJÄT

Maaseudun autioituminen ja kaupungistumiskehitys vaikuttavat Pohjois-Karjalan maakunnan toiminnan sisäisiin painopisteisiin. Palvelujen tarve muuttuu kaikkialla maakunnan alueella - toisilla alueilla tarve vähenee, toisilla kasvaa. Palvelurakenteen tarve ja koostumus muuttuvat myös riippuen alueen ikärakenteesta ja sairastavuudesta.

Pitkät välimatkat ja julkisten kulkuyhteyksien väheneminen vaikeuttavat liikkumista ilman omaa autoa, nämä tekijät vaikuttavat etenkin ikääntyneisiin ja syrjäytymisvaarassa oleviin ihmisiin. Välimatkat aiheuttavat myös haasteita palvelutuotannon tasapuoliselle järjestämiselle kattavasti maakunnan alueella. Turvallisuusviranomaisten hälytystehtävien hoitamisen osalta tämä aiheuttaa haasteita tavoittaa kiireellistä apua tarvitseva ihminen pitkän välimatkan päästä.

Työttömyyskehitys, yksinäisyys, syrjäytyminen, päihteiden ja huumeiden käyttö sekä näistä aiheutuvat seurannaisvaikutukset ovat tekijöitä, jotka on otettava painopisteiksi maakunnan ennaltaehkäisevässä työssä. Nämä taustatekijät ovat merkittäviä eri viranomaisten tehtävissä operatiivisessa kenttätyössä poliisilla, pelastustoimessa ja ensihoidossa. Ne ovat osittain altistavia tekijöitä radikalisoitumiseen tai ääriajattelun voimistumiseen pienelle määrälle henkilöitä. Maakunnan on alueellisen hyvinvointikertomuksen tekemisessä huomioitava em. tekijät ja kyettävä löytämään ratkaisuja ennalta ehkäisevän toiminnan kehittämiseksi.

Väestön ikääntyminen ja ikärakenteen muuttuminen vaikuttavat useisiin asioihin maakunnassa. Sosiaali- ja terveystalouden kysynnän lisääntymisen lisäksi kotiin vietävien palvelujen tarve kasvaa lähitulevaisuudessa huomattavasti. Lisäksi yhä pidempään kotona asuvat ikäihmiset ja etenkin toimintakyvyltään rajoittuneet ihmiset vaikuttavat altistuvan kotitapaturmille ja tulipalojen läheltä piti -tilanteille. Kotona asumista tukevien palvelujen tarve kasvaa merkittävästi ja kolmannen sektorin osuus lisääntyy palvelutuotannossa. Kotiin vietävien palvelujen merkitys on suuri, jotta kyetään hallitsemaan suuremman osan ikääntyvien ihmisten palvelutarpeesta.

Osa-aikaisten asukkaiden ja matkailijoiden määrät vaikuttavat palveluntarpeeseen, joka on esimerkiksi kesälomakuukausina huipussaan. Monen maakunnan palvelutuottajien ja viranomaisten palvelutuotantoon kohdistuu kesäkuukausina huomattava kuormituspiikki.

HENKILÖSTÖN SAATAVUUS

Henkilöstön saatavuus pelastuslaitoksen eri tehtäviin on vaikeutunut voimakkaasti vuoden 2021 jälkeen. Erityisiä vaikeuksia on aiheutunut pelastajavirkojen täytössä, joihin ei ole saatu kelpoisuusehdot täyttäviä henkilöitä riittävästi. Tämän takia pelastuslaitoksen toimintaa on jouduttu ja joudutaan muuttamaan, suurin vaikutus asialla on pelastustoimen ja ensihoitopalvelun yhteisiin yksiköihin eli pelastusambulansseihin.

Henkilöstön saatavuus on vaikeutunut myös pelastustoimen esimiestehtävissä, joihin ei saada rekrytoitua riittävästi henkilöstöä. Pelastuslaitoksen palvelutuotanto ja johtamiskyvyn ylläpito edellyttää riittävää määrää pelastustoiminnan johtamiseen koulutettua henkilöstöä (erit. alipäällystö ja palopäällystöä).

Pohjois-Karjalassa on pulaa myös terveydenhuollon ammattihenkilöistä, joskin pelastuslaitos on toistaiseksi saanut rekrytoitua riittävästi ammattilaisia ensihoitopalveluun. Huolena tulevaisuudesta on sivutoimisen henkilöstön ikääntyminen ja väheneminen erityisesti maakunnan pienimmillä pelastusasemilla.

2.2 Meneillään olevan palvelutasokauden arviointi

Tehokkaan pelastustoiminnan edellytys on, että pelastusmuodostelmat saavuttavat onnettomuuskohteen riittävän nopeasti. Pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen tarve mitoitetaan riskianalyysin yhteydessä valtakunnallisen riskialuejaon sekä paikallisen tarkastelun perusteella. Sisäasianministeriön toimintavalmiuden suunnitteluohje määrittelee riskiruuduille toimintavalmiusajan, jossa pelastusmuodostelmat on koottava onnettomuuspaikalla hälytyksestä. Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan riskiruudut jaetaan I - IV-riskiluokkiin.

Nykytilanteessa pelastuslaitoksen toimintavalmius ja saavutettavuus eri riskialueilla on kohtalainen. Pelastuslaitoksen yksiköt saavuttivat keskimäärin onnettomuuskohteet riskiluokissa I-III pääosin asetettujen tavoiteaikojen mukaisesti. Pelastuslaitoksen ensimmäinen yksikkö saapui keskimäärin noin 10 minuutissa hälytyksestä kohteeseen ja täydentyi tavoitevahvuuteen alle 16 minuutissa hälytyksestä (vuosien 2017–2021 keskiarvoista laskettuna).

Toimintavalmiudessa on kuitenkin huomattavia määriä puutteita ensimmäisen yksikön ja pelastustoiminnan toimintavalmiusajan täyttymisen osalta 31 riskiruudussa. Puutteet ovat luokiteltu pitkään jatkuneiksi puutteiksi ja puutteiksi.

Puutteista sisältävistä ruuduista kolmessa ruudussa tavoitteisiin ei ole päästy viiden vuoden tarkastelussa yhtenäkkään vuonna (ongelmaruudun määritelmä). Ongelmaruudut sijaitsevat Joensuussa Niinivaaralla (1. luokan ruutu), Joensuun Rantakylässä (1. luokan ruutu), Liperissä Honkalammella (2. luokan ruutu) ja Ilomantsissa (2. luokan ruutu). Tarkastelu on tehty vuosien 2017-2021 aineiston perusteella.

Ensimmäisen yksikön TVA	Ruutujen määrä
A Pitkään jatkuneet puutteet	8
B Puute, joka on jatkunut	7
C Puute	16
D Ei puutetta tai poistunut puute	201
Kaikki yhteensä	232

Taulukko 1. Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika ja ruutujen määrä.

Pelastustoiminnan TVA	Ruutujen määrä
A Pitkään jatkuneet puutteet	1
B Puute, joka on jatkunut	5
C Puute	25
D Ei puutteita	201
Kaikki yhteensä	232

Taulukko 2. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ja ruutujen määrä

Puutteet edellyttävät ruutukohtaisen toimintavalmiuden kehittämistä erityisesti Joensuun, Liperin, Outokummun, Nurmeksen ja Kontiolahden alueilla.

Toimintavalmiuden lisäksi puutteita on myös kiireellisiin hälytystehtäviin saatavan henkilöstön ja kaluston määrästä. Eniten puutteita on henkilöstön saatavuudessa kiireellisille hälytystehtäville. Henkilöstön saatavuuden puutteet liittyvät sekä päivystävän henkilöstön määrään pelastusasemilla että vapaalta hälytettävän henkilöstön määrään (päätoiminen ja sivutoiminen henkilöstö).

Paikalle saatujen resurssien riittävyys tilanteen alussa

Vuosi	Henkilöstö riittämätön	Kalusto riittämätön	Henkilöstö ja kalusto riittämätön
2017	87	5	15
2018	66	9	13
2019	67	5	11
2020	42	4	6
2021	45	6	16
Yhteensä	307	29	61

Taulukko 3. Paikalle saatujen resurssien riittävyys tilanteen alussa.

2.3 Pelastustehtävämäärän kehitys

Pelastuslaitoksella oli vuosina 2017–2021 yhteensä 15 000 pelastustehtävää. Lisäksi pelastustoimen yksiköt suorittivat ko. ajanjaksolla 5 000 ensivastetehtävää. Hälytystehtävien määrät vaihtelivat voimakkaasti vuosittain. Vuosittainen vaihtelu muodostuu pääsääntöisesti tulipalojen, vahingontorjuntatehtävien ja tarkistustehtävien määrän vaihtelusta. Tulipalojen määrän vuosittainen vaihtelu aiheutuu pääsääntöisesti maastopalojen määrän vaihtelusta, tästä esimerkkeinä sateiset kesät.

Arvion mukaan tehtävämäärä näyttäisi kasvavan hieman tulevina vuosina. Puhtaasti väestökehityksen ennusteen pohjalta arvioituna onnettomuudet vähenevät hieman tulevaisuudessa. Onnettomuuksien määrän kehittymistä ennustettaessa on kuitenkin huomioitava, että syrjäytyminen, väestön ikääntyminen, kansalaisten uusavuttomuus, sään ääri-ilmiöt sekä riski entistä suuremmille onnettomuuksille voivat vaikuttaa onnettomuuksien määrään ja laatuun päinvastaisesti.

Pelastustehtävät	2017	2018	2019	2020	2021
Tulipalot	348	382	367	351	433
Pelastustehtävät	138	143	161	113	135
Liikenneonnettomuudet	473	483	618	463	547
Kemikaalivahingot	90	119	96	82	125
Vahingontorjuntatehtävät	282	420	365	540	377
Virka-aputehtävät	49	49	32	26	40
Tarkistustehtävät	927	1022	902	931	1 040
Avunantotehtävät	226	304	279	242	212
Ensivastetehtävät	1351	1387	968	564	654
Muut kiireettömät tehtävät	203	174	219	420	141
Yhteensä	4087	4483	4007	3732	3704

Taulukko 4. Tehtävämäärien kehitys onnettomuustyypeittäin vuosina 2017 - 2021.

Asemapaikka	2017	2018	2019	2020	2021	Keskiarvo
Heinävesi	5	4	4	4	4	4,2
Vihtarin VPK	3	3	3	3	2	2,8
Karvion VPK	4	5	5	5	4	4,6
Ilomantsi	4	4	4	4	4	4,0
Joensuu	5	5	5	5	5	5,0
Reijolan VPK	4	3	3	4	4	3,6
Joensuun VPK	2	1	1	1	1	1,2
Kiihtelysvaara	3	4	3	4	3	3,4
Tuupovaara	3	4	3	3	3	3,2
Eno	4	4	3	3	4	3,6
Stora-Enso Uimaharju	4	4	4	3	4	3,8
Hammasmahti	3	4	4	3	3	3,4
Juuka	4	5	6	5	5	5,0
Kitee	4	4	5	4	3	4,0
Puhos Board	3	2	2	1		2,0
Puhos Timber	5	5	5	3		4,5
Kesälahti	4	5	4	4	3	4,0
Kontiolahti	3	4	4	3	3	3,4
Lehmo	3	2	2	3	3	2,6
Outokumpu	3	3	3	3	3	3,0
Lieksa	3	3	3	3	3	3,0
Pankakoski Mill TPK					2	2,0
Vieki	4	4	4	3	4	3,8
Koli	3	3	3	3	2	2,8
Liperi	3	4	3	4	4	3,6
Viinijärvi	2	2	3	3	3	2,6
Ylämylly	3	3	3	3	2	2,8
Nurmes	4	4	4	4	4	4,0
Valtimo	4	4	4	4	4	4,0
Polvijärvi	3	2	2	3	2	2,4
Rääkkylä	4	4	4	4	4	4,0
Tohmajärvi	4	5	5	5	4	4,6
Värtsilä	3	4	4	3	3	3,4
Yhteensä	3,5	3,7	3,6	3,4	3,3	

Taulukko 5. Keskimääräiset henkilövahvuudet kiireellisillä pelastustehtävillä pelastusasemittain vuosilta 2017-2021.

2.4 Aiheutuneiden vahinkojen arviointi

Vuosina 2017-2021 rakennuspaloissa menehtyi seitsemän ja loukkaantui 55 henkilöä. Rakennuspaloissa aiheutuneet henkilövahingot vähenivät koko tarkastelujakson aikana, mutta kuitenkin palokuolemilta ei ole täysin vältytty. Kehitys on ollut hyvää verrattuna esimerkiksi vuoden 2007 synkkiin onnettomuusvahinkoihin (yhdeksän menehtynyttä ja 19 loukkaantunutta). Tarkastelujaksolla muissa onnettomuuksissa menehtyi 83 ja loukkaantui 1379 henkilöä. Muissa onnettomuuksissa kuolleiden ja loukkaantuneiden kokonaismäärät ovat olleet hienoisessa laskussa.

Rakennuspaloista aiheutui tarkastelukauden aikana noin 25 miljoonan euron aineelliset vahingot. Pelastetun omaisuuden määräksi arvioitiin 133 miljoonaa euroa. Metsää ja maastoa paloi 384 tulipalossa yhteensä 136 hehtaaria.

Vuonna 2021 pelastuslaitoksen toimenpitein pelastettiin vaarallisista olosuhteista 75 ihmistä ja pelastettiin omaisuutta 32,7 miljoonan arvosta.

Onnettomuusvahingot	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021
Rakennuspalot ja -vaarat					
Palokuolemat lkm	2	2	1	0	2
Loukkaantuneita lkm	9	10	8	19	9
Pelastetut arvot					
Osallisena olleet henkilöt	308	230	616	202	179
Pelastetut henkilöt	11	13	7	0	1
Evakuoidut henkilöt	80	0	11	4	29
Omaisuuksivahingot	2,6 milj.€	2,6 milj.€	2,5 milj.€	3,9 milj.€	10,9 milj.€
Pelastetut omaisuusarvot	94 %	91 %	89 %	82 %	75 %
Muut onnettomuudet					
Kuolleita lkm	12	18	26	12	15
Loukkaantuneita lkm	342	272	271	247	247
Palanut metsä/maasto ha	8,8	48	14	31	34
Pelastetut arvot					
Osallisena olleet henkilöt	1126	1133	1254	1035	1117
Pelastetut henkilöt	53	64	89	76	74
Evakuoidut henkilöt	0	1	0	100	2

Taulukko 6. Onnettomuusvahingot 2017-2021.

Ihminen aiheutti omalla toiminnallaan (733) lähes 39 prosenttia vuosina 2017–2021 sattuneista tulipaloista (1881), joista 53 prosenttia oli joko tahallaan sytytettyjä tai tuottamuksellisesti aiheutettuja. Koneet ja laitteet aiheuttivat toiseksi eniten tulipaloja, 32 prosenttia (606). Tulipalojen suurimpina yksittäisinä syttymissyinä olivat koneen tai laitteen vika (15 prosenttia), sähkölaitteiden tai asennusten vika (11 prosenttia) ja tahallaan sytytetty palo (seitsemän prosenttia).

2.5 Pelastustoimen valtakunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Meneillään olevaa palvelutasokautta arvioidaan alueen pelastustoimen toiminnan painopisteiden ja strategisten tavoitteiden pohjalta ja tilastoja hyväksi käyttäen. Palvelutasokauden arvioinnissa mittarina käytetään palvelutasopäätöksen mukaisia konkreettisten tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi vertaamme maakunnallista palvelutasoa valtakunnallisiin vaikuttavuustavoitteisiin.

Pelastustoimen valtakunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

Tulostavoite	Yksikkö	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Alustava tavoite 2019	Alustava tavoite 2020	Alustava tavoite 2021
Tulipalojen määrä (pl. metsä- ja maastopalot) enintään,	kpl	10 055	9 670	10 016	9 500	9 500	9 500
josta rakennuspalojen määrä, enintään	kpl	5 520	5 288	5 314	5 200	5 200	5 200
Palokuolemien määrä, 5 vuoden keskiarvo	kpl	76	69	75	75	75	75
Pelastuslaitosten kiireellisten tehtävien toimintavalmiusaika, enintään	min	9:21	9:25	9:56	9:20	9:20	9:20
Väestön luottamus pelastustoi- meen	%	—	98	—	—	98	—

Taulukko 7. Pelastustoimen valtakunnalliset vaikuttavuustavoitteet.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen vaikuttavuustavoitteet:

Tulostavoite	Yksikkö	To-teuma PK 2017	To-teuma PK 2018	To-teuma PK 2019	To-teuma PK 2020	To-teuma PK 2021	Tavoite PK 2022	Tavoite PK 2023
Tulipalojen määrä (pl. metsä- ja maastopalot) enintään,	kpl	300	305	286	270	336	280	260
josta rakennuspalojen määrä, enintään	kpl	186	158	162	133	195	150	140
Palokuolemien määrä, 5 vuoden keskiarvo	kpl	3	2,8	2	1,6	1,6	1,2	1
Pelastuslaitoksen kiireellisten tehtävien toimintavalmiusaika, enintään	min	9:53	10:42	10:06	10:28	10:08	9:40	9:40
Väestön luottamus pelastustoimeen	%	—	—	98	—	98	—	98

Taulukko 8. Pelastustoimen valtakunnalliset ja maakunnalliset vaikuttavuustavoitteet.

2.6 Uhkien ja riskien arviointi

Palvelutasopäätös perustuu yksityiskohtaiseen onnettomuusuhkien ja riskien arviointiin pelastuslain 29 §:n mukaisesti. Riskianalyysityöskentelyssä on tarkasteltu pelastuslaitoksen toimintaympäristöä sekä arvioitu alueen uhkatekijöitä, niiden todennäköisyyttä ja vaikutuksia. Pelastuslaitoksen toimintavalmius on mitoitettu riskien mukaiseksi ja palvelutaso vastaa alueen onnettomuusuhkia. Riskianalyysitietoja hyödynnetään lisäksi pelastustoimen ennaltaehkäisytyössä, operatiivisen toiminnan suunnittelussa, suuronnettomuus- ja valmiussuunnittelussa sekä kuntien turvallisuussuunnittelussa. Onnettomuusuhkien arviointi ja riskianalyysityöskentely ovat osa pelastuslaitoksen valmiustoimintaa.

Riskianalyysi on kokonaisuudessaan päivitetty vuonna 2020 ja valtakunnallinen päivitys on tulossa vuoden 2023 aikana. Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen 21/2012 periaatteiden mukaisesti. Pääsääntöisesti suurimmat riskit sijoittuvat sinne, missä asuu, työskentelee tai liikkuu paljon ihmisiä. Mer-

kittäviä suuronnettomuuden riskejä ovat henkilöliikenne, vaarallisten kemikaalien käsittely ja kuljetus, laajat metsäpalot, rakennuspalot riskikohteissa sekä erilaiset luonnononnettomuudet. Myös yhteiskuntaa koskettavat häiriötilanteet ovat mahdollisia. Yhteiskunnan turvallisuusstrategia määrittelee uhkamallit, joihin myös Pohjois-Karjalassa on varauduttava.

Riskianalyysiä päivitetään jatkuvasti vastaamaan muuttuvia olosuhteita ja toimintaympäristöä. Siinä huomioidaan myös muutokset valtakunnallisissa uhkamalleissa. Erityisesti tavoitteena on kehittää onnettomuuksien analysointia pelastustoimen tilastojärjestelmä PRONTOa hyödyntäen. Työskentelyssä pyritään myös hyödyntämään onnettomuuksien syiden arvioinnissa ja selvittämisessä saatuja tietoja. Myös toimintaympäristöä ja riskejä tarkastellaan kiinteässä yhteistyössä alueen kuntien sekä muiden yhteistoimintaviranomaisten ja -tahojen kanssa. Tavoitteena on kehittää työkaluja riskikohteiden entistä tarkempaan määrittelyyn ja riskikohteiden analysointiin.

Pelastusasema	I-ruutu	II-ruutu	III-ruutu
Joensuu/keskusta (myös Onttola)	6	40	11
Lieksa	1	10	7
Nurmes		8	4
Kitee		5	11
Outokumpu		6	7
Liperi/Ylämylly		5	9
Kontiolahti/Lehmo		4	10
Joensuu/Uimaharju		4	5
Ilomantsi		4	3
Kontiolahti/keskusta		3	6
Joensuu/Reijola		3	5
Juuka		2	8
Joensuu/Eno		2	3
Liperi/keskusta		2	3
Polvijärvi		2	2
Tohmajärvi		1	4
Joensuu/Hammaslahti		1	3
Nurmes/Valtimo		1	3
Heinävesi/keskusta		1	3
Joensuu/Kiihtelysvaara			6
Kitee/Kesälahti		1	2
Rääkkylä		1	2
Joensuu/Tuupovaara		1	
Liperi/Viinijärvi			3
Tohmajärvi/Värtsilä			1
Heinävesi/Karvio			
Heinävesi/Vihtari			

Lieksa/Koli			
Lieksa/Vieki			
Ruutuja yhteensä	7	107	121

Taulukko 9. Yhteenvedo Pohjois-Karjalan riskiruuduista.

2.7 Tavoitteiden ja suorituskyvyn arviointi

Pelastustoiminnan edellyttämien voimavarojen tarve mitoitetaan riskianalyysin yhteydessä tehdyn riskialuejaon perusteella. Pelastuslaitoksen toimintavalmius muodostuu koko maakunnan henkilöstö- ja kalustoresursseista. Hälytysohjeet laaditaan siten, että pelastusmuodostelmien hälyttäminen on riittävän etupainotteista ja pelastustoimen voimavaroja sekä tukiyksiköitä käytetään tehokkaasti. Ensimmäisen pelastusyksikön tehokas toimintakyky varmistetaan toimintakuntoisella ensilähdön kalustolla, päivystysjärjestelyillä sekä hälytysohjeilla. Hälytysohjeissa tämä huomioidaan siten, että toimintavalmius kiireellisiin tehtäviin on aina varmistettu ja kiireellisiin tehtäviin hälytetään aina nopein ja tarkoituksenmukaisin apu. Pelastustoiminta kohteessa aloitetaan vähintään pelastusyksiköllä, jonka on täydentynyt hälytysohjeen tai pelastustoiminnan johtajan ohjeiden mukaisesti. Pelastustoimintaan osallistuvalla henkilöstöllä ja käytävissä olevalla kalustolla on kyetty selviytymään riskien perusteella määritellyistä tehtävistä.

Lähtövahvuuden turvaamiseksi pelastusasemien päätoimisen ja sivutoimisen henkilöstön määrä pidetään riittävällä tasolla. Pelastuslaitoksen alueella on tavoitettavissa aina vähintään yksi päällystöviranhaltija ympärivuorokautisessa toimintavalmiudessa.

Turvallisuusviestintä ja pelastuslaitoksen valvontatoiminta ovat keskeisiä keinoja huolehtia pelastuslaitokselle kuuluvasta ohjauksesta, valistuksesta ja neuvonnasta. Pelastuslaitos on asettanut tavoitteekseen antaa laadukasta valistusta ja neuvontaa vähintään 20 prosentille maakunnan väestöstä vuosittain. Vuonna 2011 voimaan tulleen pelastuslain mukaan pelastuslaitos laatii valvonnan suorittamiseksi suunnitelman, joka tarkastetaan vuosittain ja tarvittaessa muutoinkin, jos tarkastamiseen on erityinen syy. Valvontasuunnitelma perustuu kohdekohtaiseen riskienarviointiin. Turvallisuusviestinnässä ja valvontatoiminnassa suunnataan resursseja entistä enemmän riskienarvioinnin perusteella, valtakunnalliset linjaukset huomioiden.

2.8 Palvelutasopäätöksen toteutumisen seuranta ja arviointi

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen turvallisuuden ja varautumisen lautakunnalle raportoidaan säännöllisesti talouden ja toiminnan kehityksestä sekä toimintavalmiusaikojen toteutumisesta (ns. kuukausiraportointi). Lisäksi osavuosikatsauksen yhteydessä kolmannesvuosittain raportoidaan johtokunnalle ja aluevaltuustolle palvelutason sekä kuluvan vuoden toiminta- ja taloussuunnitelman tavoitteiden toteumasta yhtenä kokonaisuutena. Osana pelastuslaitoksen toteuttamaan omavalvontaohjelmaa julkaistaan tiedot pelastuslaitoksen tavoitteiden toteutumisesta yleisessä tietoverkossa.

Hyvinvointialueen tilinpäätöksen yhteydessä laaditaan asianomaista toimintavuotta koskeva toimintakerromus, joissa tarkastellaan kokonaisuutena palvelutasopäätöksessä asetettujen tavoitteiden toteutumista erikseen määriteltyjä laadullisia ja määrällisiä mittareita hyödyntäen (liite 1). Mittarit on päivitetty palvelutasopäätöksen päivityksen valmistelun yhteydessä vuonna 2020. Lisäksi koko palvelutasokauden toteumaa arvioidaan palvelutasokauden jälkeen.

Mikäli osavuosikatsauksen tai tilinpäätöksen yhteydessä havaitaan puutteita palvelutason toteutumisessa, pelastuslaitos ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin puutteiden korjaamiseksi. Merkittävät palvelutasoa koskevat puutteet ja esitykset palvelutason korjaamiseksi viedään johtokunnan ja tarvittaessa yhtymävaltuuston päätettäväksi.

Johtopäätökset

Pelastustoimen palvelujen taso perustuu onnettomuusriskien arviointiin, operatiiviseen toimintavalmiuteen ja suorituskykyyn sekä nopeaa apua tuottavaan asemaverkostoon. Pelastuslaitoksen yksiköt saapuvat onnettomuuskohteeseen riskialueiden toimintavalmiusajan mukaisesti. Palvelutasopäätöksen tavoitteena on ylläpitää vähintään nykyinen toimintavalmiuden taso siten, että toimintavalmiutta uudistetaan vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Toimintavalmiuden varmistaminen edellyttää, että henkilöstö- ja kalustoresurssit sekä päivystys- ja varallaolovahvuudet ovat onnettomuusriskejä (pelastusasemaluokitusta) vastaavalla tasolla.

Pelastuslaitoksen lakisääteisenä tehtävänä on onnettomuuksien ehkäisy ja onnettomuuksista aiheutuvien seurausten rajoittaminen. Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi pelastuslaitoksen tulee huolehtia kansalaisille

annettavasta turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on onnettomuuksien ja niistä aiheutuvien vahinkojen vähentäminen. Viestintäsuunnitelmassa huomioidaan valtakunnallisesti määritellyt painopistealueet. Viestintäsuunnitelmassa esitetään yksityiskohtaisemmin turvallisuusviestintään kuuluvan valistuksen, neuvonnan ja koulutuksen tavoitteet, keinot ja resurssit tavoitteiden saavuttamiseksi. Turvallisuusviestinnän toteutumista seurataan määrällisillä tavoitteilla.

Pelastuslaitos suorittaa valvontasuunnitelman mukaisia palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä. Palotarkastuksilla ohjataan myös kohteiden pelastussuunnittelua ja poistumisturvallisuusselvitysten laatimista. Valvonta suunnitellaan vuosittain. Valvontasuunnitelmassa on määritelty palotarkastettavat kohteet ja muut valvontatoimenpiteet paikallisten olosuhteiden ja alueella esiintyvien riskien perusteella. Suoritettavia toimenpiteitä tulee erityisesti suunnata sellaisiin riskikohteisiin, joissa olemassa olevat riskit ovat suuret tai pelastuslaitoksen yksiköt eivät saavuta kohdetta riittävän nopeasti. Mikäli tarve vaatii, valvontasuunnitelmaa voidaan päivittää kuluvana vuoden aikana.

Normaaliolojen häiriötilanteella tarkoitetaan uhkaa tai tapahtuma, joka vaarantaa yhteiskunnan turvallisuutta, toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia ja, jonka hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää. Tällaisia ovat esimerkiksi vakavat luonnononnettomuudet, kuten myrskytuhot ja vedenpinnan äkillinen nousu. Nyky-yhteiskunta on teknistyessään entistä alttiimpi voimahuollon, tietoliikenteen sekä tietojärjestelmien häiriöille. Yksi suurimmista haasteista onkin varautuminen tällaisiin häiriötilanteisiin. Häiriötilanteisiin varautumisessa otetaan huomioon myös onnettomuudet, jotka voivat johtaa suuronnettomuuteen.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos on sopinut useiden eri yhteistoimintaviranomaisten sekä -tahojen kanssa pelastustoiminnan yhteistoimintajärjestelyistä. Yhteistoiminnasta on sovittu erityisesti tilanteissa, joissa pelastuslaitoksen omat voimavarat eivät riitä tai pelastustoimintaan tarvitaan sellaista erityisosaamista tai -kalustoa, jota pelastuslaitoksella ei ole käytettävissä. Pelastuslaitos on laatinut yhdessä keskeisten viranomaisten ja tahojen kanssa yhteistoimintasuunnitelmat ja -sopimukset, joissa on kuvattu periaatteet, miten pelastustoimintaan velvolliset viranomaiset osallistuvat pelastustoimintaan.

3 PALVELUTASOPÄÄTÖS

Pelastustoimen palvelutason tulee vastata alueella esiintyviä onnettomuusuhkia. Pelastustoimi on suunniteltava ja toteutettava siten, että onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty ja onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Tässä palvelutasopäätöksessä kuvataan pelastustoimen palvelut, joita Pohjois-Karjalan pelastuslaitos tuottaa maakunnan alueella sekä palvelujen taso. Lisäksi palvelutasopäätöksessä on huomioitu pelastuslaitoksen tuottamat ensihoitopalvelut niiltä osin, kuin palveluja tuotetaan pelastustoimen resursseja hyödyntämällä. Palvelutasopäätöksellä päätetään tavoitteista, järjestelyistä ja kehittämistoimenpiteistä. Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen tarkemmat toiminnot on kuvattu pelastuslaitoksen laatimissa ohjeissa ja suunnitelmissa.

Pelastustoimen palvelut tuotetaan päätoimisen ja sivutoimisen henkilöstön toimesta.

Pelastuslaitoksen henkilöstö	30.4.2022	31.8.2022
Päätoiminen henkilöstö yhteensä	325	363
-Vakituiset	281	280
-Määräaikaiset	44	83
-Kokoaikaiset	318	350
-Osa-aikaiset	17	13
Työsuhteessa oleva sivutoiminen henkilöstö	416	424
Koko henkilöstö yhteensä	751	787

Taulukko 10. Pelastuslaitoksen henkilöstö.

3.1 Toimintavalmiuden rakenteet

Kuluneen palvelutasopäätöskauden aikana vuosina 2021-2022 pelastuslaitoksessa toteutettiin toimintavalmiuden kehittämisen ensimmäinen vaihe (vaihe 1), jonka aikana muun muassa perustettiin painopiste-pelastusasemat, Pekkalan pelastusasema ja tehostettiin moniammatillista toimintaa. Vuosille 2023-2027 on valmisteltu toimintavalmiuden kehittämisen vaihe kaksi (vaihe 2).

Tulevan palvelutasopäätöskauden aikana pelastustoimen toimintavalmiuden perusrakenteiden kehittämistä jatketaan, että se saadaan vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Keskeiset tunnistetut muutokset ja niiden vaikutukset pelastuslaitoksen toimintaan ovat:

- Henkilöstön saatavuuden heikentyminen edellyttää pelastuslaitoksen toiminnan ja rakenteiden muuttamista siten, että henkilöstöresurssia käytetään nykyistä tarkemmin osaamisen ja kelpoisuuden mukaisissa tehtävissä. Muutos toteutetaan vähentämällä pelastushenkilöstön osuutta ensihoitopalvelusta purkamalla moniammatillista toimintaa.
- Pelastustoiminnan toimintavalmiuden runkoa on vahvistettava ja varallaolosta on pääosin luovuttava kiireellisen toiminnan varmistamisessa. Muutos toteutetaan perustamalla päivystäviä pelastusasemia toimintavalmiuden rungoksi alueellisesti ja seudullisesti järkevillä tavoilla sekä tukemalla sivutoimisen pelastushenkilöstön toimintaedellytysten säilymistä muutoksen yhteydessä.

Toimintavalmiuden kehittämisen toinen vaihe (vaihe 2) sisältää seuraavat toimenpiteet:

- Varallaolosta luovutaan vaiheittain siten, että alkavan palvelutasopäätöskauden aikana varallaolon määrää vähennetään. Varallaolon vähentäminen vaikuttaa väistämättä pelastustoimen palveluihin, koska varallaololla on perinteisesti varmistettu henkilöstön saatavuus hälytystehtäville. Varallaolosta luopumisen vaikutuksia on mahdollisuus lieventää toteuttamalla korvaavia toimenpiteitä.
- Seudullisesti ja toiminnallisesti järkevällä tavalla lisätään päätoimista henkilöstöä, joka muodostaa pelastustoimen toimintavalmiuden rungon ja johtamiskyvyn. Resurssi keskitetään päivystäville pelastusasemille, joita ovat Joensuu, Pekkala, Outokumpu, Ilomantsi/Kontiolahti, Nurmes, Lieksa, Kitee ja Ylämylly. Henkilöstöä uudelleen järjestellään uuden rakenteen mukaisesti. Päivystävällä pelastusasemalla työskentelee aktiivivityössä ympärivuorokauden vähintään kaksi pelastajaa ja kaksi ensihoitajaa.
- Lisätään kannustimia osallistua hälytystehtäviin vapaa-ajalta.
- Pelastusyksiköiden hälyttämistapaa muutetaan siten, että resurssien käyttöä arvioidaan yhä tarkemmin tehtävän kiireellisyyden ja sijainnin perusteella ja yhä useampi kiireetön tehtävä voidaan hoitaa painopistepelastusasemalta liikkuvalla pelastusyksiköllä.

- Moniammatillisten yksiköiden ja ensihoitoyksiköiden toimintakykyä vastata pelastustoimen kiireellisiin hälytystehtäviin ylläpidetään koulutuksella.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitoksen palvelutasossa toteutetaan palvelutasopäätöskauden mittaisella siirtymäkaudella toimintavalmiuden kehittämisen 2. vaihe, jonka aikana toimintavalmiutta kehitetään vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä.
- Pelastustoiminnan rahoitukseen osoitetaan n. 1,8 miljoonaa euron lisärahoitus pelastustoimintaa n palvelutasopäätöskauden aikana ja painopistepelastusasemien toiminta muutetaan lisäresursoinnin yhteydessä päivystäviksi pelastusasemiksi.
- Lisäksi pyritään minimoimaan varallaolon määrällisistä ja laadullisista muutoksista aiheutuvat vaikutukset pelastuslaitoksen toimintavalmiuteen sekä uudistamaan pelastuslaitoksen toimintaa.

3.2 Pelastustoiminta

Pelastustoimintaan kuuluvat pelastuslain 32 §:n mukaisesti hälytysten vastaanottaminen, väestön varoittaminen, uhkaavan onnettomuuden torjuminen, onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön sekä omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen sekä tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen. Pelastustoimintaan kuuluvat edellä mainittuihin tehtäviin liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnat.

Pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta, kun tulipalo, muu onnettomuus tai niiden uhka vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ihmisen hengen tai terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojaamiseksi tai pelastamiseksi, eivätkä toimenpiteet ole onnettomuuden tai sen uhan kohteeksi joutuneen omin toimin hoidettavissa tai kuulu muun viranomaisen tai organisaation hoidettavaksi. Pelastuslaitoksen tulee varautua hoitamaan tehtävänsä päivittäisissä tilanteissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa, poikkeusoloissa. Pelastuslaitos on laatinut hälytysohjeet yhteistyössä hätäkeskuslaitoksen ja toisten pelastustoimialueiden kanssa. Hätäkeskuksen tietojärjestelmä yhteensovittaa pelastustoimintaan tarvittavien eri viranomaisten resurssien hälyttämisestä.

3.2.1 Päivittäinen pelastustoiminta

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen 21/2012 mukaan ensimmäisessä riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö saavuttaisi onnettomuuskohteen kuudessa minuutissa hälytyksestä. Pelastusjoukkueen tulisi olla onnettomuuspaikalla 20 minuuttia hälytyksestä. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 11 minuuttia.

Toisessa riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäisen yksikön tulisi saavuttaa onnettomuuskohte 10 minuutissa ja pelastusryhmän 14 minuutissa. Pelastusjoukkueen tulisi olla paikalla 30 minuutissa hälytyksestä. Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika tulisi olla korkeintaan 14 minuuttia.

Kolmannessa riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäisen yksikön tulisi saavuttaa onnettomuuskohte 20 minuutissa ja pelastusryhmän tulisi olla paikalla 22 minuutissa. Pelastusjoukkueen tulisi olla paikalla 30 minuuttia hälytyksestä. Tavoitteena on, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika tulisi olla 22 minuuttia.

Neljännän luokan riskiruudussa kyseiset ajat voivat olla pidempiä, koska riskiruudulle ei ole määritetty riskien vähäisyyden vuoksi pelastustoiminnan toimintavalmiusaikaa. Pelastuslaitoksen eri muodostelmien toimintavalmiusajat riskialueille esitetään tarkemmin riskianalyyseissa.

Kiireellisten tehtävien hoitamista tuetaan kaikilla maakunnassa painopistepelastusasemille ja Joensuun pelastusasemille sijoitetuin resurssein. Näillä varmistetaan, että onnettomuuspaikalle saadaan tarvittaessa vaatimaan pelastustoimintaan kykeneviä resursseja. Kiireettömiä tehtäviä voidaan jonouttaa ja hoitaa painopistepelastusasemien resursseilla. Pelastustoimen tehtävä on mahdollista hoitaa myös tarjoamalla paikalla olevalle kansalaisen neuvontaa ja toimintaohjeita puhelimitse siten, ettei pelastusyksikön ole tarpeellista käydä onnettomuuspaikalla.

Suuronnettomuusvalmius normaaliolojen suuronnettomuuksissa ja laajoissa häiriötilanteissa muodostuu pelastusyhtymästä, joka on muodostettu viimeistään kahden tunnin kuluessa hälytyksestä.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksen pelastusmuodostelmia ovat:

- Pelastusryhmä, joka koostuu johtajasta ja kolmesta henkilöstä sekä tarvittavista ajoneuvoista ja kalustosta.
- Pelastusjoukkue, joka koostuu johtajasta ja kahdesta – tai useammasta pelastusryhmästä sekä tarvittavista ajoneuvoista ja kalustosta.
- Pelastuskomppania, joka koostuu johtajasta ja kahdesta – tai useammasta pelastusjoukkueesta sekä tarvittavista ajoneuvoista ja kalustosta.
- Pelastusyhtymä, joka koostuu johtajasta ja kahdesta – tai useammasta pelastuskomppaniasta, sekä tarvittavista ajoneuvoista ja kalustosta.
- Pelastuslaitoksen ensimmäinen yksikkö saavuttaa kiireellisissä pelastustehtävissä riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään **50** %:a tehtävistä riskiluokissa I-III.
- Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika täyttää riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään **50** %:a kiireellisistä tehtävistä riskiluokissa I-III.
- Keskimääräinen toimintavalmiusaika riskiluokista riippumatta on 12 minuuttia.

3.2.2 Pelastusasemaluokitus

Pelastuslaitoksen pelastusasemaluokitus on muodostettu vuoden 2020 riskianalyysiin pohjautuvan jatkotarkastelun perusteella. Pelastusasemaluokitus vaikuttaa pelastusaseman alueella esiintyvien riskien kautta aseman valmiuteen, suorituskykyyn, kalustotasoihin ja henkilöstön osaamistarpeisiin. Esimerkiksi luokitus vaikuttaa kalustoon siten, että pelastusasemalla oleva ja sinne hankittava kalusto vastaa alueen riskeihin. Pelastusasemilla on pohjana peruskalusto, jota täydennetään alueella esiintyvien riskien mukaisesti muulla tarvittavalla erityiskalustolla.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen pelastusasemat on jaettu kuuteen luokkaan perustuen alueen riskeihin ja hälytysvastesuunnitteluun. Luokkiin vaikuttavat mm. seuraavat tekijät:

- Riskianalyysi, jossa on tarkasteltu pelastusaseman vastuualueella esiintyvät riskit riskiruuduittain (riskiruutujen määrä, rakennuspaloriski, kiireelliset riskiruutua määrittävät tehtävät, toteutuneet kaikki hälytystehdävät, kemikaaliriskit, riskikohteet luokat 1-5, vesistöriskit, maanalaiset tilat, suojellut kohteet),
- pelastusasemien keskinäinen etäisyys toisiinsa ja
- pelastusjoukkueen kokoaminen (resurssit ja aikaikkuna).

Tällöin tarkastelussa tulevat huomioiduiksi alueen erityiskohteiden määrä ja laatu, väestökeskittymät sekä 1., 2. ja 3. riskiruutujen määrä pelastusaseman vastealueella. Palvelutasokauden aikana luokitusta kehitetään tulevaisuudessa siten, että siinä huomioidaan kaluston ja henkilöstön muodostama toimintakokonaisuus sekä pelastusmuodostelmien toimintavalmiusaikatavoite alueella sijaitseviin riskiruutuihin. Luokituksessa huomioidaan myös ruututarkastelun ulkopuoliset merkittävät riskit kuten turvesuot, syväväylät, lentoasemat ja metsäpaloriskit.

Luokituksessa on tarkasteltu Pohjois-Karjalan kaikki 1.-3. -riskiluokan ruudut usealta eri tarkastelukulmalta, jotta yksittäinen tarkastelunäkökulma ei olisi liian hallitseva. Tarkastelunäkökulmat ovat:

- kaikkien riskiruutujen painotettu määrä pelastusaseman vastuualueella
- kolmen merkittävimmän riskiruudun riskikerroin pelastusaseman vaikutusalueella (tarkastelussa on huomioitu rakennuspaloriski, kiireelliset riskiruutua määrittävät tehtävät, toteutuneet kaikki hälytystehtävät ja riskikohteiden määrä painoarvotettuina)
- pelastusaseman etäisyysvaikutus

Kuva 2. Pelastusasemaluokkien muodostumiseen vaikuttavat tekijät.

paloasema	Ruutujen määrä	Ruutujen (3 kpl) riskindeksi	Kaikkien ruutujen riskieroin	Riskikeskiarvo	Etäisyysvaikutus	Korvattavuus tva:n puitteissa	Paloasemaluokka
Joensuu	1	1	1	1,0	5	1	6
Lieksa	2	2	2	2,0	1	1	5
Kitee	4	3	3	3,3	4	1	4
Nurmes	3	6	5	4,7	3	1	4
Outokumpu	5	7	4	5,3	3	1	4
Ilomantsi	9	4	6	6,3	1	1	4
Kontiolahti	10	5	8	7,7	5	1	3
Uimaharju	8	12	11	10,3	4	1	3
Eno	13	8	13	11,3	5	1	3
Juuka	11	14	10	11,7	1	1	3
Polvijärvi	15	10	14	13,0	3	1	2
Liperi	13	18	20	17,0	4	1	2
Heinävesi	17	23	12	17,3	4	1	2
Valtimo	17	16	19	17,3	2	1	2
Tohmajärvi	16	21	16	17,7	2	1	2
Kesälähti	21	17	18	18,7	2	1	2
Hammaslahti	17	19	21	19,0	5	1	2
Kiihtelyvaara	20	20	17	19,0	5	1	2
Rääkkylä	21	22	22	21,7	1	1	2
Tuupovaara	23	23	23	23,0	2	1	2
Joensuun VPK*	1	1	1	1,0	6	3	1
Ylämylly *	6	9	7	7,3	6	3	1
Lehmo *	7	11	9	9,0	6	3	1
Reijola *	11	15	15	13,7	6	2	1
Viinijärvi	24	23	24	23,7	6	2	1
Värtsilä*	25	23	25	24,3	3	2	1
Koli**	26	23	26	25,0	1	3	1
Karvio**	26	23	26	25,0	2	3	1
Vieki**	26	23	27	25,3	3	3	1
Vihtari**	26	23	26	25,0	4	3	1
Niinivaara***	2	2	2	2,0	6	2	E

*riskiruudut saavutettavissa muilta paloasemilta tva:n mukaisesti
 **ei riskiruutuja ko. paloaseman alueella
 ***erikoispaloasema suunnitteilla

6. Keskuspaloasema

- Jatkuva välitön pelastustoiminnan ja ensivastevalmius
- Ensihoidon välitön valmius* (moniammatilliset yksiköt)
- Pintapelastus, savu- ja kemikaalisukellus, muu vesisukellusvalmius (taso 2)
- Pelastustoiminnan johtokeskus
- Erikoiskalustoa ja tuki koko alueelle

5. Painopistepaloasema

- Jatkuva välitön pelastustoiminnan ja ensivastevalmius
- Ensihoidon välitön valmius* (moniammatilliset yksiköt)
- Pintapelastus, savu- ja kemikaalisukellus, ei vesisukellusta
- Pelastustoiminnan varajohtokeskus- ja johtopaikkavalmius
- Erikoiskalustoa koko alueelle ja tuki lähialueelle

4. Painopistepaloasema

- Jatkuva pelastustoiminnan valmius ja ensivastevalmius.
- Ensihoidon välitön valmius* (moniammatilliset yksiköt)
- Pintapelastus, savu- ja kemikaalisukellus, ei vesisukellusta
- Pelastustoiminnan johtopaikkavalmius (toimialueen tarpeen mukaisesti)
- Erikoiskalustoa oman alueen riskeihin ja tuki lähialueille

3. Peruspaloasema

- Pääosin jatkuva pelastustoiminnan valmius ja ensivastevalmius
- Ensihoidon välitön valmius* (moniammatilliset yksiköt)
- Pintapelastus, savusukellus. Kemikaalisukellus riskien mukaisesti, ei vesisukellusta
- Erikoiskalustoa oman alueen riskeihin

2. Peruspaloasema

- Pääosin jatkuva pelastustoiminnan valmius ja ensivastevalmius
- Ensihoidon välitön valmius* (moniammatilliset yksiköt)
- Savusukellus riskien mukaisesti tai vaihtoehtoiset sammutusmenetelmät
- Pintapelastus tai kemikaalisukellus riskien mukaisesti, ei vesisukellusta
- Ei vaativia korkeanpaikan pelastustehtäviä
- Peruskalusto täydennettynä oman alueen riskeihin

1. Tukipaloasema

- Ei varmistettua jatkuvaa pelastustoiminnan valmiutta, valmiuden korotukset tarvittaessa, ensivastevalmius (mikäli ensivasteasema)
- Mahdollisuus paineilmalaitteen käyttöön
- Peruskalusto, vaihtoehtoiset sammutusmenetelmät käytettävissä

E. Erikoispaloasema

- Pääosin jatkuva pelastustoiminnan valmius ja ensivastevalmius
- Pintapelastus, savu- ja kemikaalisukellus, ei vesisukellusta
- Erityisosaamista vaativiin tehtäviin ja erityiskalustoa koko alueelle

*tarkemmin taulukko moniammatillisista yksiköistä ja eh-palvelutasopäätös

Taulukko 11. Pelastusasemaluokituksen riskiperusteinen yhteenveto ja pelastusasemaluokat.

Palvelutasopäätöskauden aikana painopistepelastusasemat muuttuvat päivystäviksi pelastusasemiksi lisäresursoinnin toteuduttua ja vastaavasti peruspelastusasemien varmistetun valmiuden aika lyhenee varallaolon lakkautuessa.

3.2.3 Päivystys- ja varallaolovalmius

Pelastuslaitoksen valmius suorittaa tehokkaasti erilaisia pelastustoimeen kuuluvia operaatioita määräytyy käytettävistä voimavaroista sekä niiden toimintavalmiusajasta. Pelastuslaitoksen operatiivinen toimintavalmius on järjestetty ja mitoitettu siten, että pelastuslaitos pystyy toimimaan tehokkaasti ja turvallisesti sellaisissa onnettomuuksissa, jotka arvioitujen uhkien ja tilastojen perusteella ovat todennäköisiä. Riittävien henkilöstö- ja kalustoresurssien saaminen onnettomuuspaikalle varmistetaan ensisijaisesti maakunnallisilla päivystysjärjestelyillä sekä vapaalta hälytettävillä resursseilla. Resursseja hälytetään ja kootaan pelastustoimen tehtäviin useilta pelastusasemilta, millä varmistetaan riskiruuduille asetettujen toimintavalmiusaikatavoitteiden toteutuminen.

Ensisijainen välittömän toimintavalmiuden toteuttamismuoto on:

- keskuspelastusasemalla ja päivystävillä pelastusasemilla ylläpidettävä ympärivuorokautinen päivystys,
- moniammatilliset yksiköt sekä
- vapaalta hälytettävä pää- ja sivutoiminen henkilöstö.

Toissijainen toimintavalmiutta tukeva toteuttamismuoto on varallaolo, jolla varmistetaan henkilöstön saatavuutta tarvittaessa edellä mainittua laajemmin. Varallaolo toteutetaan vapaamuotoisella varallaolojärjestelmällä. Varallaoloa käytetään myös erityistehtävien ja erikoisosaamisen saatavuuden varmistamiseksi sekä erilaisten häiriötilanteiden aikana valmiuden kohottamiseksi.

Palvelutasopäätöskauden aikana varallaolon määrää vähennetään samassa rytmissä kuin päivystävien pelastusasemien lisäresursointi pystytään kehittämissuunnitelmassa esitetyllä aikataululla toteuttamaan. Varallaolon ehdot perustuvat erikseen vahvistettuun varallaolo-ohjeeseen.

Päivystys- ja varallaolojärjestelmään tehtävät muutokset voivat vaikuttaa pelastustoimen toimintavalmiuteen heikentävästi suunnitelluista muutosta kompensoivista toimenpiteistä huolimatta.

Pelastuslaitoksen operatiivinen päivystys- ja varallaolovahvuus muuttuu vuorokauden ajan ja turvallisuustilanteen valmiustasojen mukaan. Normaalioloilla tarkoitetaan tilannetta, jossa ei ole tiedossa erityistä uhkaa.

Normaaliolojen valmiudesta siirrytään tehostettuun valmiuteen, kun tilannetietojen perusteella voidaan todeta, ettei pelastuslaitoksen normaalivalmius riitä. Tällaisia tilanteita ovat muun muassa pitkään jatkunut metsäpalovaroituskauti, tulossa oleva luonnonilmiö tms. Valmiutta voidaan kohottaa toiminta-alueittain tai pelastusasemittain.

Normaaliolojen tehostetussa valmiudessa pelastuslaitoksen operatiivinen päivystys- ja varallaolovalmius on yhteensä 69 henkilöä. Tilanteen vaatiessa nostetaan pelastuslaitoksen vahvuus normaaliolojen täysvalmiuteen, jolloin pelastuslaitoksen operatiivinen päivystysvahvuus on 94 henkilöä. (Taulukko 9.) Tällöin pelastuslaitoksen johtokeskus, pelastuskompanioiden johtopaikat sekä pelastusasemat on miehitetty ja tehtävät jaettu toimintaa varten.

Pelastustoimintaan osallistuvan päätoimisen ja sopimushenkilöhenkilökunnan toimintakykyä seurataan vuosittain FireFit-järjestelmän avulla. Toimintakyky mitataan vuosittain kaikilta pelastustoimintaan osallistuvilta päätoimiselta henkilöstöltä ja hälytysostoissa toimivien sivutoimisten henkilöiden osalta toimintakyky kartoitetaan vuosittain 70 prosenttia henkilökunnasta.

Ammattitaidon ylläpitämiseen tarvittavia viikkoharjoituksia järjestetään sivutoimiselle henkilöstölle erillisen koulutussuunnitelman mukaisesti 80 tuntia vuodessa. Päätoimisen henkilöstön työvuoroihin sisältyy 80 tuntia vuodessa ammattitaitoa ylläpitävää koulutusta/harjoituksia.

Resurssit palvelutasopäätöskauden lopussa	A. Välitön lähtövalmius (24/7, henkilöä)	B. Moniammatillinen yksikkö (henkilöä)	C. Päivystys virka-aikana (henkilöä)	D. Varallaolo iltaisin ja viikonloppuisin (henkilöä)	E. Varallaolo tarvittaessa (henkilöä)	F. Tehostettu valmius	G. Täysvalmius	
0 Operatiivinen johtaminen	1	0	1	1	1	5	9	
Johtokeskus	0	0	0	0	0	2	2	
Päivystävä palomestari	1	0	0	0	1	2	6	
Päivystävä päällikkö	0	0	1	1	1	1	1	
1 Joensuu	7	2	1	0	8	16	19	
Alueellinen resurssi					8	16	19	
Joensuu	5	2	0	0				
Joensuun VPK	0	0	0	0				
Pekkala	2	0	0	0				
Reijola	0	0	0	0				
Hammaslahti	0	0	1	0				
Kiihtelysvaara	0	0	0	0				
2 Läntinen	4	4	3	1	10	10	15	
Alueellinen resurssi					10	10	15	
Heinävesi	0	2	0	1				
Karvio VPK	0	0	0	0				
Vihtari VPK	0	0	0	0				
Outokumpu	2	0	1	0				
Polvijärvi	0	2	1	0				
Liperi	0	0	1	0				
Viinijärvi	0	0	0	0				
Ylämylly	2	0	0	0				
3 Vaara-Karjala	2	4	4	1	11	11	16	
Alueellinen resurssi	1				11	11	16	
Eno	0	2	1	0				
Ilomantsi	1	0	1	0				
Tuupovaara	0	0	0	1				
Uimaharju	0	0	0	0				
Kontiolahti	0	2	2	0				
Lehmo	0	0	0	0				
4 Pielisen Karjala	4	4	2	1	11	16	19	
Alueellinen resurssi					11	16	19	
Juuka	0	2	1	1				
Koli	0	0	0	0				
Lieksa	2	2	0	0				
Vieki	0	0	0	0				
Nurmes	2	0	1	0				
Valtimo	0	0	0	0				
5 Keski-Karjala	2	0	3	1	8	11	16	
Alueellinen resurssi					8	11	16	
Rääkkylä	0	0	1	1				
Tohmajärvi	0	0	1	0				
Värtsilä	0	0	0	0				
Kitee	2	0	1	0				
Kesälahti	0	0	0	0				
Kaikki yhteensä	20	14	14	5	49	69	94	

Taulukko 12. Pelastusasemat, lähtövalmius, moniammatilliset yksiköt, päivystys virka-aikana, varallaolo, tehostettu valmius ja täysvalmius.

Kaikilla toiminta-alueilla varallaolo- ja päivystysvahvuutta voidaan siirtää asemapaikkojen välillä henkilöstön saatavuuden ja toimintavalmiuden edellyttämällä tavalla. Henkilöstövahvuudessa sitova tavoitetaso

on toiminta-alueen pois lukien Pekkalan pelastusasema, jonka toimintavalmiutta voidaan säätää tarpeen ja henkilöstöresurssin mukaan siten, että henkilöstöä voidaan tarvittaessa siirtää muille pelastusasemille ja henkilöstövahvuus voi vaihdella (0-3).

Pelastuslaitoksen operatiivinen vahvuus toiminta-alueittain eri valmiustasoissa palvelutasopäätöskauden päättyessä vuoteen 2026 mennessä.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitoksen operatiivisen toimintavalmiuden mitoitus perustuu riskianalyysiin.
- Pelastusasemien toimintavalmius ja suorituskyky muodostuu pelastusasemaluokituksen mukaisesti useasta eri tasosta ja osa-alueesta.
- Ensisijainen välittömän toimintavalmiuden toteuttamismuoto on keskuspelastusasemalla ja painopistepelastusasemilla ylläpidettävä ympärivuorokautinen päivystys, pelastusambulanssi sekä vapaalta hälytettävä pää- ja sivutoiminen henkilöstö. Toissijainen toimintavalmiutta tukeva toteuttamismuoto on peruspelastusasemilla oleva varallaolo, jolla varmistetaan henkilöstön saatavuutta tarvittaessa edellä mainittua laajemmin.
- Resursseja hälytetään ja kootaan pelastustoimen tehtäviin moniportaisesti ja useilta pelastusasemilta, millä varmistetaan riskiruuduille asetettujen toimintavalmiustavoitteiden toteutuminen.
- Pelastuslaitoksen toimintavalmiutta säädetään valmiuden säätämisen perusteiden mukaan.
- Pelastuslaitoksen operatiivinen päivystys- ja varallaolovahvuus perusvalmiudessa ovat yhteensä virka-aikana 32 ja virka-ajan ulkopuolella 29 henkilöä.
- Operatiivinen vahvuus voi vaihdella toiminnallisten riskien, muuttuvien tarpeiden perusteella ja henkilöstötilanteen mukaan. Mikäli pelastusaseman tavoitevahvuus ei täyty, korotetaan toiminta-alueen muille pelastusasemille valmiutta siten, että toiminta-alueen vahvuus on perusvalmiuden mukainen.
- Normaaliolojen tehostetussa valmiudessa pelastuslaitoksen operatiivinen päivystys- ja varallaolovalmius on yhteensä 69 henkilöä
- Pelastuslaitoksen operatiivinen päivystysvahvuus normaaliolojen täysvalmiudessa on 94 henkilöä. Operatiivisen henkilöstön toimikyky kartoitetaan vuosittain 70 prosenttisesti.
- Operatiiviselle henkilöstölle järjestetään 80 tuntia vuodessa ammattitaitoa ylläpitävää koulutusta.

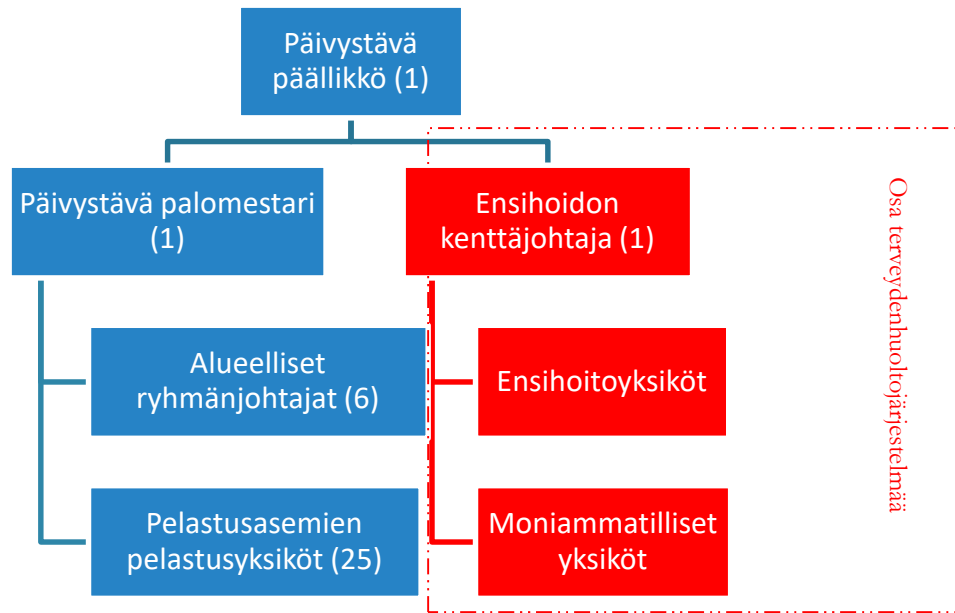
3.2.4 Pelastustoiminnan johtaminen ja johtovastuut

Johtamisorganisaatio

Pelastuslaitoksen päivittäisjohtamisjärjestelmä on kolmiportainen ja ympärivuorokautisesti varmistettu. Pelastuslaitoksen toimintasäännön mukaan pelastustoiminnan johtamisesta vastaa päivystävä palomestari, päivystävä päällikkö tai pelastusjohtaja tehtäviensä mukaisesti. Päivystävä päällikkö käyttää ylintä operatiivista ratkaisuvaltaa toimintasäännössä määrätyllä tavalla ja raportoi toimista pelastusjohtajalle. Päivystävälle päällikölle kuuluvaa ratkaisuvaltaa voi tilanteen niin vaatiessa käyttää pelastusjohtaja tai hänen esytyneenä ollessaan pelastusjohtajan sijainen. Päivystävä päällikkö toimii virka-aikana välittömässä lähtövalmiudessa ja virka-ajan ulkopuolella vapaamuotoisessa varallaolossa Pohjois-Karjalan alueella. Kaikkien pelastustoimen tehtävien seuranta, ohjaaminen sekä tarvittaessa pelastustoiminnan johtaminen ja pelastusviranomaisena toimiminen kuuluu päivystävälle palomestarille toimintasäännön ja pelastustoiminnan johtamisohjeen mukaisella tavalla. Päivystävä palomestari raportoi toimista päivystävälle päällikölle. Päivystävä palomestari työskentelee välittömässä ympärivuorokautisessa lähtövalmiudessa Joensuun pelastusasemalla.

Painopistepelastusasemilta toteutetaan alueellinen ryhmäjohtajapäivystys. Alueellinen ryhmäjohtaja reagoi alueensa tehtäviin, toimii tarvittaessa niiden johtajana ja raportoi toiminnastaan päivystävälle palomestarille. Päivittäisjohtamisjärjestelmä muodostaa tilanneorganisaation johtamisosien ja suuronnettomuuksien johtamisvalmiuden rungon. Alueelliset ryhmäjohtajat työskentelevät välittömässä lähtövalmiudessa painopistepelastusasemilla Joensuussa, Lieksassa, Nurmeksessa, Outokummussa, Ilomantsissa ja Kiteellä.

Pelastuslaitos toimii ensihoitopalvelujen tuottajana Pohjois-Karjalassa ja ensihoidon kenttäjohtajat johtavat ensihoitoa ensihoitoasetuksen mukaisella tavalla. Ensihoitopalvelun tuottamiseen liittyvistä asioista ensihoidon kenttäjohtaja raportoi päivystävälle päällikölle ja muista asioista ensihoitoasetuksen mukaisella tavalla ensihoidosta vastaavalla lääkärielle.

Kuva 3. Pelastuslaitoksen johtamisjärjestelmä.

Pelastustoimen muodostelmat

Pelastusryhmä on pelastustoiminnassa käytettävä pienin kokoonpano, joka kootaan kalustosta ja henkilöstöstä yhdeltä tai usealta pelastusasemalta. Pelastusryhmän toimintaa johtaa ryhmänjohtaja, joka voi olla pelastusviranomainen tai sivutoiminen yksikönjohtaja. Pelastusjoukkue kootaan kahdesta tai useammasta pelastusryhmästä. Pelastusjoukkuetta johtaa päällystöviranhaltija. Pelastuskomppania kootaan kolmesta tai useammasta pelastusjoukkueesta. Pelastuskomppaniaa johtaa päällystöviranhaltija. Pelastuskomppaniaa suurempia muodostelmia johtaa pelastusjohtaja tai hänen varahenkilönsä apunaan johtokeskuksen esikuntahenkilöstö.

Pelastustoiminnan johtovastuut

Pelastuslain 34 §:n mukaan pelastustoiminnan johtaja on siltä pelastustoimen alueelta, josta onnettomuus tai vaaratilanne on saanut alkunsa, jollei siitä toisin sovita. Pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen. Mikäli pelastustoimintaan osallistuu useamman toimialan viranomaisia, tilanteen yleisjohtajana toimii pelastustoiminnan johtaja. Muissa tilanteissa johtovastuu on sillä viranomaisella, jonka toimialaan tehtävä lain mukaan kuuluu.

Pienissä onnettomuustilanteissa pelastustoiminta hoidetaan yhdellä pelastusryhmällä. Pienissä tehtävissä pelastustoiminnan johtajana toimii päivystävä palomestari tai se pelastusviranomainen, jonka päivystävä

palomestari on tehtävään määrännyt. Mikäli tehtävää paikalla suorittavassa pelastusryhmässä ei ole pelastusviranomaisista, toimii päivystävä palomestari pelastustoiminnan johtajana.

Tilanteissa, joissa pelastustoiminnan johtaja ei ole onnettomuuspaikalla, toimintaa tilannepaikalla voi johtaa tilannepaikan johtajaksi määrätty henkilö, joka yleensä on pelastusryhmän johtaja. Tilannepaikan johtaja toimii päivystävän palomestarin tai päivystävän päällikön antamien ohjeiden mukaisesti.

Keskisuurissa onnettomuustilanteissa pelastustoimintaa hoidetaan pelastusjoukkueella. Keskisuurissa tehtävissä pelastustoiminnan johtajana toimii päivystävä palomestari tai se pelastusviranomaisena, jonka päivystävä palomestari tai päivystävä päällikkö on tehtävään määrännyt.

Suurissa onnettomuustilanteissa sekä erityis- ja häiriötilanteissa pelastustoimintaa johtaa päivystävä päällikkö tai muu päivystävän päällikön tai pelastusjohtajan tehtävään määräämä henkilö.

Päätös palvelutasosta

- Pelastustoiminnan johtamisvalmius varmistetaan kolmiportaisella päivystys- ja varallaolojärjestelmällä.
- Alueelliset ryhmänjohtajat (6 hlöä) työskentelevät painopistepelastusasemilla välittömässä lähtövalmiudessa, josta ne hälytetään pieniin pelastustoimen tehtäviin nopeusperiaatteella.
- Päivystävä palomestari (1 hlö) työskentelee välittömässä lähtövalmiudessa Joensuun pelastusasemalla ja vastaa pelastustoimen päivittäisestä operatiivisesta toiminnasta sekä pienten ja keskisuurten onnettomuustilanteiden johtamisesta.
- Päivystävä päällikkö (1 hlö) vastaa erilaisten häiriö- ja erityistilanteiden, suurten onnettomuustilanteiden johtamisesta sekä pelastuslaitoksen toimintavalmiudesta. Päivystävä päällikkö on virka-aikana välittömässä lähtövalmiudessa ja virka-ajan ulkopuolella vapaamuotoisessa varallaolossa Pohjois-Karjalan alueella.
- Pelastuslaitoksella on määritetty johtokeskuksen ja pelastuskomppanioiden johtokeskusten sijainnit.
- Suuronnettomuuden tai häiriö- ja erityistilanteen johtokeskus perustetaan kahden tunnin kuluessa johtokeskuksen hälyttämisestä.

3.2.5 Operatiivinen hälytyskalusto

Tehokas pelastustoiminta vaatii määrältään ja laadultaan riittävän kaluston. Päivittäisten onnettomuuksien edellyttämä toimintavalmius kyetään turvaamaan pelastusasemille hankituilla pelastusautoilla, joita ovat esimerkiksi johtoauto, sammutusauto, säiliöauto, säiliösammutusauto, raivausauto, pelastussukellusauto, nostolava-auto, kemikaalitorjunta-auto, miehistöauto, huoltoauto, kalustoauto ja tarkastusauto. Pelastuslaitoksella on käytössään myös kontteja, perävaunuja, maastoajoneuvoja veneitä ja aluksia.

Lähtökohtana on, että jokaisella pelastusasemalla on kalustollinen valmius selviytyä itsenäisesti päivittäisistä pienistä onnettomuustilanteista sekä aloittaa pelastustoiminta suuremmissa onnettomuustilanteissa. Kalustollinen jatkuvuus ja erityiskaluston käyttö varmistetaan hälytysohjein sekä muiden pelastusasemien kalustoa hyödyntämällä. Kaluston sijoituspaikkaa määritettäessä huomioidaan pelastusasemaluokitus.

Pelastustoimintaa tukevaa teknologiaa on tarjolla yhä enemmän ja uudistuvalla teknologialla on mahdollista helpottaa ja nopeuttaa pelastustoiminnan erityisin vaikeita tai vaarallisia tehtäviä.

Päätös palvelutasosta

- Pohjois-Karjalan pelastuslaitos tuottaa pelastustoimen palvelut määrällisesti, laadullisella ja ajanmukaisella riskiperusteisesti sijoitetulla kalustolla.
- Suurempien onnettomuustilanteiden sekä erilaisten suurien torjuntatehtävien (öljyntorjunta, vaarallisten aineiden torjunta, vahingontorjunta) edellyttämä erikoiskalusto keskitetään riskiperusteisesti, pelastusasemaluokituksen mukaisesti ja tarvittaessa pelastuslaitosten välisenä yhteistyönä.
- Pelastustoimintaa tukevan teknologian kehittämisestä ja käyttöönotosta tehdään suunnitelma.
- Kalusto- ja varustehankinnoissa sekä kaluston sijoittamisessa huomioidaan pelastusasemaluokitus.
- Pelastuslaitokselle hankitaan vuosittain kalustoa talousarvioon liitettävän investointisuunnitelman perusteella.

3.3 Pelastussukellus

Pelastussukelluksella tarkoitetaan savu-, kemikaali- ja vesisukellusta. Pelastussukelluksen lisäksi tässä yhteydessä käsitellään pintapelastustoimintaa. Pelastussukellustoiminnan (koulutus, kelpoisuus, varusteet, toiminnan organisointi) osalta noudatetaan sisäasiainministeriön pelastussukellusohjetta vuodelta 2007 sekä pelastuslaitoksen sisäisiä toimintaohjeita.

Turvallinen pelastussukellus edellyttää tekijän erityistä kelpoisuutta, joka muodostuu terveydentilaan, toimintakykyyn, koulutukseen ja harjoitteluun liittyvistä vaatimuksista. Pelastussukellusta koskeva muodollinen kelpoisuus sekä kunto-, koulutus- ja terveystilavaatimukset määritellään tarkemmin sisäisen koulustoittoiminnan ohjeessa, fyysisten kuntotestien suorittamisohjeessa sekä sisäisissä turvaohjeissa.

Savusukellus

Savusukelluksella tarkoitetaan paineilmahengityslaitteiden ja asianmukaisten suojarusteiden avulla tehtävää sammutus- ja pelastustyötä, joka edellyttää tunkeutumista palavaan ja rajattuun sisätilaan, jossa on savua. Palavan rakennuksen katolla tapahtuva työskentely paineilmahengityslaitetta käyttäen rinnastetaan savusukellukseen.

Savusukellustehtävä voidaan aloittaa turvallisesti, jos pelastusyksikössä on vähintään neljä savusukelluskelpoista henkilöä. Jos kyseessä on asuinrakennus ja, jos palo on yhdessä huoneistossa, voidaan savusukellus aloittaa, jos sukelluspari on savusukelluskelpoinen ja suojarpari kykenee käyttämään paineilmahengityslaitteita. Erityisen vaativissa kohteissa (esim. maanalaiset tilat, tunnelit tai niihin verrattavat tilat sekä pitkää savusukellusaikaa edellyttävät tilat) ei ole turvallista aloittaa savusukellusta 1+3-vahvuisella pelastusryhmällä.

Savusukellusta suoritetaan pelastusasemaluokituksen mukaisesti luokilla 2-6. Savusukellusvalmius perustuu osittain päivystys- ja varallaolohenkilöstöön, joten edellä mainitun henkilön on täytettävä savusukelluskelpoisuuden vaatimukset.

Päätös palvelutasosta

- Savusukellustoimintaa ylläpidetään pelastusasemaluokituksen mukaisesti.
- Savusukeltajat sekä -sukellustoiminta täyttävät sisäasiainministeriön pelastussukellusohjeen sekä sisäisten toimintaohjeiden vaatimukset.

- Savusukelluskelpoiset henkilöt nimetään savusukeltajiksi vuosittain.

Pintapelastus ja vesisukellus

Pintapelastustoiminta kuuluu sisäasiainministeriön toimintavalmiusohjeen mukaisesti pelastuslaitoksen perustehtäviin. Pintapelastuksella tarkoitetaan veden pinnalta tai välittömästi pinnan alta ilman vesisukelluslaitetta tehtävää ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista sekä vahingon torjuntaa. Pintapelastusvalmiudella tarkoitetaan esimiehen, kuljettajan ja työparin muodostamaa 1+3-vahvuista pelastusryhmää. Valmius pintapelastukseen ylläpidetään pelastusasemaluokituksen mukaisesti.

Vesisukelluksella tarkoitetaan tehtäviä, jotka edellyttävät vesisukelluslaitetta ja – varustusta ihmisen sekä omaisuuden pelastamiseksi ja ympäristövahinkojen torjumiseksi. Vesisukellusta ovat myös virka-apusukellukset sekä vesisukellustaitojen ylläpitämiseksi tapahtuvat harjoitukset.

Välittömällä vesisukellusvalmiudella tarkoitetaan välittömässä lähtövalmiudessa olevaa pelastusyksikköä, joka koostuu esimiehestä, kahdesta I-tason vesisukeltajasta ja sukellusavustajasta. Muulla vesisukellusvalmiudella tarkoitetaan pelastusyksikköä, joka koostuu esimiehestä, kahdesta vesisukelluskelpoisesta vesisukeltajasta ja sukellusavustajasta. Pelastusyksikkö voidaan koota tilannepaikalle useammalta pelastusasemalta.

Päätös palvelutasosta

- Valmius pintapelastukseen ylläpidetään pelastusasemaluokituksen mukaisesti.
- Joensuun pelastusasemalla ylläpidetään pelastussukellusohjeen muuta vesisukellusvalmiutta. Muulla valmiudella tarkoitetaan sitä, että vesisukeltajat ovat pääsääntöisesti lähtövalmiudessa, mutta heidät voidaan hälyttää tehtävälle myös ensihoidon moniammatillisista yksiköistä, muilta pelastusasemilta tai poikkeustilanteissa vapaalta. Muulle vesisukellusvalmiudelle ei ole määritetty lähtöaikaa.
- Pintapelastajat ja vesisukeltajat sekä pintapelastus- ja vesisukellustoiminta täyttävät sisäasiainministeriön pelastussukellusohjeen sekä sisäisten toimintaohjeiden vaatimukset.

3.3.1 Öljyvahinkojen torjunta

Öljyvahinkojen torjunta käsittää sekä maa- että vesialueella tapahtuvat torjuntatoimet. Pelastuslaitos on laatinut öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman vuosille 2019–2023. Torjuntasuunnitelma perustuu pelastuslaitoksen laatimaan riskikartoitukseen kemikaaliriskien osalta.

Maakunnan alueella tapahtuu vuosittain noin 70-110 öljyvahinkoa. Pelastuslaitoksella on hyvä valmius suorittaa öljyvahinkojen torjuntaa. Jokaisella ensilähdön pelastusasemalla on valmiudet selviytyä pienistä maaöljyvahingoista ja henkilöstö kykenee aloittamaan torjuntatoimenpiteet keskisuurissa ja suurissa onnettomuuksissa. Maaöljyvahinkojen laajempi torjuntakalusto on keskitetty Joensuun, Lieksan ja Kiteen pelastusasemille, joiden alueella on keskimääräistä suuremmat riskit öljyvahingon sattumiseen. Laajempi kalusto, jolla kyetään suoriutumaan suurista öljyvahingoista ja pitkäkestoisista torjuntatoimenpiteistä, on keskitetty Joensuun pelastusasemalle. Riskien mukaan öljytorjuntakalustoa voidaan sijoittaa myös ennalta määriteltäviin riskipaikkoihin kuten satamiin.

Saimaan alueen öljyvahinkojen torjuntakomppaniaan kuuluva Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen öljyvahinkojen torjuntajoukkue muodostetaan Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen alueelta koostuvasta raskaspelastusjoukkueen henkilöstöstä.

Vesialueella tapahtuvaan alusöljyvahinkojen torjuntaan soveltuva kalusto on keskitetty Saimaan syväväylän läheisille pelastusasemille. Öljytorjuntakalusto ja kalustovajat on sijoitettu pääosin Joensuun pelastusaseman yhteyteen.

Saimaan alueen öljytorjunnassa ja ympäristövahinkojen torjunnassa tehdään yhteistyötä naapuripelastuslaitoksen kanssa siten, että resurssit ovat sijoitettu nykyistä optimaalisemmin onnettomuusuhkiin ja tarpeisiin nähden.

Päätös palvelutasosta

- Öljytorjunta tehtävät hoidetaan normaaleilla henkilöstö- ja kalustoresursseilla. Tarkemmat kuvaukset on esitetty öljytorjuntasuunnitelmassa.

- Saimaan alueen öljyntorjunnan turvaamiseksi toteutetaan resursseja koskevaa yhteistyötä muiden pelastuslaitosten kanssa.

3.3.2 Kemikaalionnettomuudet ja CBRNE -toiminta

CBRNE-toiminnalla tarkoitetaan kemiallisia, biologisia, radioaktiivisia, ydin- ja räjähdettäviä. CBRNE-toiminnassa pelastuslaitoksen näkökulmasta useimmiten tehtäviä aiheuttaa kemikaaliuhkista. Myös muut uhat on tiedostettu ja niiden vaatimiin toimenpiteisiin on varauduttu kalustollisesti ja henkilöstöä kouluttamalla. Uhkien varautumisessa tehdään yhteistyötä muiden alueen viranomaisten ja asiantuntijoiden kanssa. CBRNE-toimintaa varten pelastuslaitoksella on erillinen suunnitelma, jossa on huomioitu maakunnassa mahdolliset riskit, esitetty eri tilanteiden vaatimat toimenpiteet ja otettu kantaa kalustollisiin sekä koulutuksellisiin valmiuksiin. Koulutuksellista ja kalustollista valmiutta täydennetään tarvittaessa kansallisten uhka-arvioiden ja suositusten perusteella.

Pelastuslaitoksen käyttämät kalustoluokat pohjautuvat TOKEVA2020-kalustotasojen suosituksiin. Kalustoluokitus pelastusasemittain perustuu riskianalyysin yhteydessä kartoitettuihin onnettomuusriskeihin sekä asiantuntijoiden (mm. KEMI-tiimi) arvioihin. Pelastusasemilla kehitetään ja ylläpidetään kalustollista ja koulutuksellista valmiutta pelastusaseman kalustotason vaatimiin tehtäviin kemikaalionnettomuuksissa ja CBRNE-tilanteissa. Kalustotasoa on käsitelty tarkemmin pelastuslaitoksen CBRNE-suunnitelmassa. Ensihoidon kykyä avustaa ja toimia CBRNE-tilanteissa kehitetään. Raskaspelastusjoukkueen kykyä tukea pelastuslaitosta vaativissa kemikaalionnettomuuksissa ja CBRNE-tilanteissa vahvistetaan. Kemikaalisukellus on erikoistehtävä, eikä koko henkilöstöllä ole valmiuksia tehtävien suorittamiseen.

Pelastuslaitos ylläpitää kemikaalionnettomuuksia ja CBRNE-toimintaa varten uhka-arvion mukaista henkilöstö- sekä kalusto- ja varusteresurssia. Henkilöstön ylläpitokoulutuksesta huolehditaan siinä laajuudessa, että kalustotason 1-4 pelastusasemilla on riittävä määrä toimintaan tarvittavaa kalustoa ja peruskoulutettua henkilöstöä. Erikseen kemikaalisukelluskelpoiset tulee olla nimetty pelastusasemittain. CBRNE-toiminnan riskianalyysia tulee edelleen kehittää ja päivittää säännöllisesti yhdessä eri viranomais- ja asiantuntijoiden kanssa. Pelastuslaitos tekee yhteistyötä muiden pelastuslaitosten kanssa kalustollisten ja koulutuksellisten valmiuksien kehittämisessä. Itä-Suomen alueen pelastuslaitosten yhteistyön hen-

gessä varmistetaan siitä, että toimintaan liittyvät investoinnit ja hankinnat ovat yhteensopivia muiden alueiden kanssa. Itä-Suomen alueen ja pelastusopiston kesken on hankittu yhteiseen käyttöön mittausvälineistöä erilaisten aineiden tunnistamiseen. Pelastuslaitoksen kykyä suorittaa henkilöiden puhdistamista parantuu merkittävästi uuden puhdistuskontin myötä.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää maakunnallista kemikaalionnettomuuksien ja CBRNE-tilanteiden torjuntavalmiutta tavanomaisten sekä vaativien kemikaalionnettomuustilanteiden varalle. Torjuntakalustoa varten pelastusasemat on jaettu kalustoluokkiin 0-4.
- Kalustoluokitus pelastusasemittain perustuu riskianalyysin yhteydessä kartoitettuihin onnettomuusriskeihin sekä asiantuntija-arvioihin.
- Kemikaalisukellus kelpoiset henkilöt täyttävät valtakunnallisen pelastussukellusohjeen sekä sisäisten toimintaohjeiden vaatimukset sekä heidät nimetään pelastusasemittain.
- Kemikaalisukellus kelpoiset henkilöt nimetään pelastusasemittain.

3.4 Onnettomuuksien ehkäisy

3.4.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus

Pelastuslain 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta. Tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa.

Pelastustoimen ohjauksella tarkoitetaan toimia, joilla pelastuslaitos edistää, tukee ja seuraa pelastuslain velvoitteiden toteutumista. Esim. pelastussuunnitelmien ja poistumisturvallisuusselvitysten laatimisen ohjaus, viranomaisen suorittama arviointimenettely, pelastustoimen laitteiden ja laitteistojen kunnossapidosta ohjaaminen sekä rakenteelliseen paloturvallisuuteen liittyvä neuvonta ja ohjaus. Ohjausvelvoite kattaa ihmisten, yritysten sekä muiden yhteisöjen ohjaamisen pelastuslaissa säädettyjen velvoitteiden täyttämässä. Ohjaus toteutetaan pääosin valvontatehtävien hoitamisen yhteydessä.

3.4.2 Pelastustoimelle kuuluva valistus ja neuvonta

Pelastuslain 27 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä.

Turvallisuusviestinnän tavoitteena on hyvän turvallisuuskulttuurin edistäminen, jotta ihmisillä ja yhteisöillä olisi hyvät valmiudet ennaltaehkäistä tulipaloja ja muita onnettomuuksia sekä toimia asianmukaisesti vaaratilanteissa. Tavoitteet ja kohderyhmät määritellään tarkemmin viestintäsuunnitelmassa. Turvallisuusviestintä toteutetaan toiminta-alueittain viestintäsuunnitelman mukaisesti yhteistyössä eri tahojen kanssa. Turvallisuusviestintätyössä hyödynnetään pelastuslaitoksen henkilöstöä laajasti.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitos laatii vuosittain turvallisuusviestintäsuunnitelman osana pelastuslaitoksen viestintästrategiaa.
- Turvallisuusviestinnällä vahvistetaan maakunnan asukkaiden omatoimisen varautumisen, onnettomuuksien ehkäisyn ja onnettomuuksiin varautumisen osaamista.
- Turvallisuusviestinnän voimavaroina 2,1 henkilötyövuotta.

3.4.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Pelastuslain 42 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

3.4.4 Alueellinen turvallisuussuunnittelu

Alueellisen turvallisuussuunnittelun tavoitteena on parantaa yhteistyötä, kehittää ja ylläpitää turvallisuutta sekä turvallisuudentunnetta muun muassa vähentämällä rikoksia, häiriöitä ja onnettomuuksia. Alueellinen turvallisuussuunnittelu pohjautuu valtioneuvoston päätökseen perustuvaan sisäisen turvallisuuden ohjelmaan III (Turvallisempi huominen, SM 26/2012).

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti turvallisuussuunnitteluun ja toimenpanoon omaa toimialaansa koskevissa asioissa.
- Turvallisuussuunnittelun ja kuntien varautumisen yhtymäkohtia hyödynnetään turvallisuustyössä.

3.4.5 Rakenteellinen paloturvallisuus

Rakenteellinen paloturvallisuus muodostaa perustan rakennuksen turvalliselle käytölle koko sen käyttöiän. Rakenteellisen paloturvallisuuden käsittelyvaiheita ovat kaavoitus, rakennuksen suunnittelu, rakennuslupakäsittely, rakentaminen, rakennuksen käyttöönotto sekä rakennukseen kohdistuvat muutostyöt rakennuksen valmistuttua. Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) määrittelevät rakentamisen valvonnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtäväksi, mutta pelastusviranomaisella on merkittävä rooli kaikissa käsittelyvaiheissa. Toiminta-alueilla olevat vastuupalotarkastajat ohjaavat rakenteellista paloturvallisuutta toiminta-alueillaan ja kokonaisuutta valvoo keskitetysti tehtävään nimetty päällystöviranhaltija.

Päätös palvelutasosta

- Pelastusviranomainen neuvoo ja opastaa rakenteelliseen paloturvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä.
- Pelastusviranomainen antaa maksutta lausuntoja kaavoituksiin, pelastustoimen laitteisiin sekä pelastus- ja sammutustyön edellytyksiin liittyvistä järjestelyistä ja toimenpiteistä. Muista lausunnoista pelastuslaitos perii hinnaston mukaisen korvauksen.
- Pelastusviranomainen suorittaa erityisiä palotarkastuksia henkilö- ja paloturvallisuuden kannalta tavanomaista vaativimpiin uudisrakennus- ja peruskorjauskohteisiin ennen rakennusten käyttöönottoa.

3.4.6 Muu yhteistyö

Pelastuslaitos tekee onnettomuuksien ehkäisemiseksi laajasti yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Yhteistyökumppaneiden kautta haetaan vaikuttavuutta onnettomuuksien ehkäisyyn. Yhteistyömuotoja ovat olleet muun muassa yhteiset koulutustapahtumat ja valvontakäynnit. Yhteistyötahoja ovat viranomaiset,

järjestöt ja erilaiset hankkeet. Yhteistyön kautta toimintaa on voitu kohdentaa oikeille kohderyhmille, opittu yhteistyötahoilta ja saatu levitettyä omia turvallisuuteen vaikuttamisen keinoja laajalti.

Päätös palvelutasosta

- Vahvistetaan edelleen yhteistyötä eri turvallisuustoimijoiden kanssa ja haetaan aktiivisesti uusia yhteistyökumppaneita ja -muotoja.

3.4.7 Palontutkinta

Pelastuslain 41§:n mukaisesti pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkinta. Pääosassa tulipaloja riittää pelastustoiminnan johtajan suorittama arviointi. Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksessa on nimetty palontutkintaryhmä, joka tutkii erillisen palontutkintaohjeen mukaisesti merkittävämät tulipalot. Tutkinnan tuloksia hyödynnetään onnettomuuksien ehkäisytyössä ja pelastustoiminnan kehittämisessä.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitos päivittää vuosittain palontutkintaohjeen.
- Palontutkinta suoritetaan tulipalosta, jossa:
 - on aiheutunut vähintään yhden henkilön kuolema tai vakava loukkaantuminen;
 - omaisuusvahingot ovat yli 200 000 euroa;
 - tutkinnalla saatavalla selvityksellä katsotaan olevan merkitystä palovahinkojen vähentämiseen ja ehkäisemiseen;
 - tutkinnasta on päätetty valtakunnallisessa, ajankohtaisessa tai alueellisessa tutkimushankkeessa tai teemassa.

3.4.8 Pelastuslainsäädännön mukaiset valvontatehtävät

Pelastuslain 78 §:n mukaan pelastuslaitoksen on alueellaan valvottava pelastuslain 2 ja 3 luvun noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä, esimerkiksi asiakirjavalvontaa. Valvontakäynneillä ohjataan omalta osaltaan myös kohteiden pelastussuunnittelua ja poistumisturvallisuusselvitysten laatimista.

Valvontasuunnitelma laaditaan vuosittain. Valvontasuunnitelmassa on määritelty palotarkastettavat kohteet ja muut valvontatoimenpiteet paikallisten olosuhteiden ja alueella esiintyvien riskien perusteella. Valvonta toteutetaan toiminta-alueittain, joille on nimetty vastuupalotarkastajat. Vastuupalotarkastajat vastaavat valvonnan toteuttamisesta toiminta-alueella yhdessä toiminta-alueen päällikön kanssa. Resurssina yrityksiä ja laitosten palotarkastuksissa käytetään lähinnä päällystöä. Asuinrakennusten ja niihin verrattavien valvontakohteiden kohdalla hyödynnetään koko pelastuslaitoksen henkilöstöä.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitos laatii vuosittain valvontasuunnitelman.
- Kaikissa valvontasuunnitelmassa määritellyt riskikartoituksen mukaisissa ja käytössä olevissa A1-A6 kohteissa (yritykset ja laitokset) tehdään palotarkastus.
- Asuinrakennusten ja niihin verrattavien valvontakohteiden palotarkastuksissa valvontamenetelmänä käytetään paloturvallisuuden itsearviointia sekä kohdennettuja valvontakäyntejä. Valvontakohteiden määrät ja valvontamenetelmät päätetään vuosittain valvontasuunnitelmassa.

3.4.9 Kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaiset valvontatehtävät

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 30 §:n 1 momentissa tai 62 §:n 1 momentissa määritetään tuotantolaitos, josta toiminnanharjoittajan tulee laatia turvallisuusselvitys.

Laitokset ovat laatineet turvallisuusselvitykset ja TUKES on tarkastanut ja hyväksynyt tehdyt selvitykset. Kohteet on analysoitu pelastuslaitoksen riskikartoituksessa sellaisiksi kohteiksi, joihin on laadittu omat hälytysvasteet ja harjoitussuunnitelmat. Kohteisiin on laadittu ulkoiset pelastussuunnitelmat pelastuslain (379/2011) 48 § mukaisesti. Vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä annetun valtioneuvoston asetuksen (195/2002) 32 §:n mukaisia järjestelyratapihoja pelastuslaitoksen alueella on kaksi. Ratapihoille on laadittu ulkoiset pelastussuunnitelmat heidän laatimiensa turvallisuusselvitysten hyväksynnän jälkeen pelastuslain (379/2011) 48 § mukaisesti. Valtioneuvoston asetuksen räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta (819/2015) 31 § mukaisia turvallisuusselvitysvarastoja on kaksi. Varastoille on laadittu ulkoiset pelastussuunnitelmat pelastuslain (379/2011) 48 § mukaisesti. Ympäristösuojelulain (527/2014) 112 § mukaisia suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavia kaivannaisjätteen jätealueita maakunnassa ei ole.

Pelastusviranomainen valvoo vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) mukaisesti vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia. Lisäksi pelastusviranomainen valvoo palotarkastusten yhteydessä myös ns. ilmoitusrajan alle jäävien kemikaalien varastointia. Koko maakunnan kemikaalivalvonnan vastuu on keskitetty kolmelle pelastuslaitoksen päällystöviranhaltijalle.

Päätös palvelutasosta

- Vaarallisten kemikaalien lupakäsittely, tarkastus- ja valvontatoimet, tarvittavat suunnitelmat ja harjoitusten järjestäminen kohteissa ovat kemikaalilainsäädännön edellyttämällä tasolla.
- Ulkoiset pelastussuunnitelmat päivitetään kolmen vuoden välein.
- Ulkoisten pelastussuunnitelmakohteissa harjoitellaan kolmen vuoden välein

3.5 Varautuminen

3.5.1 Hyvinvointialueen varautuminen

Turvallisuuden ja varautumisen lautakunta toimii monijäsenisenä pelastusviranomaisena sekä valmistelee, yhteensovittaa ja toimeenpanee hallintosäännön mukaisesti hyvinvointialueen konsernin varautumista koskevat asiakokonaisuudet.

Hyvinvointialueella pelastuslaitos ja turvallisuuspalvelut huolehtivat konsernin valmiussuunnittelun käytännön toteutuksesta yhteistyössä toimialuejohtajien ja varautumisasiantuntijaryhmän kanssa (konsernin sisäinen yhteinen varautuminen). Hyvinvointialueen kokonaisturvallisuudesta vastaava viranhaltija (1. pelastusjohtaja, 2. turvallisuuspäällikkö) koordinoivat varautumisen ja valmiussuunnittelun tehtävien ja toimeenpanon yhteensovittamista.

3.5.2 Varautuminen häiriötilanteisiin

Kansallinen ja alueellinen riskinarvio muodostavat riskiarviokokonaisuuden. Valtakunnan tasolla, Suomen kansallinen riskiarvio tehdään kolmen vuoden välein. Riskiarviossa kartoitetaan erilaiset ihmisiä, ympäristöä, omaisuutta sekä kriittisiä järjestelmiä ja palveluja uhkaavat riskit, joihin viranomaisten on toiminnassaan varauduttava. Kansallinen riskiarvio tehtiin ensimmäisen kerran vuonna 2015. Siinä määriteltiin sekä laajasti yhteiskuntaan vaikuttavat, että alueellisesti merkittävät tapahtumat.

Kansallisen riskiarvion taustalla on Euroopan unionin pelastuspalvelumekanismi, joka velvoittaa kaikkia jäsenmaita arvioimaan säännöllisesti riskit, jotka voivat aiheuttaa tarpeen pyytää pelastustoimen apua muilta mailta. Yhteiskunnan turvallisuusstrategian päivityksen yhteydessä vuonna 2017 kansallinen riskiarvio päätettiin laajentaa palvelemaan varautumis- ja valmiussuunnittelua laajemmin. Riskejä arvioidaan myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen näkökulmasta.

Vuonna 2018 on laadittu Pohjois-Karjalan alueellinen riskiarvio, joissa otetaan tarkemmin huomioon alueelle ominaiset uhat tai häiriötilanteet. Tarkoitus on, että varautumiseen liittyvään riskien arviointiin käytetään pelastuslaitoksessa sekä kansallista että alueellisista riskiarvioita. Näistä muodostuu 31 erilaista riskiä, jotka otetaan huomioon pelastuslaitoksen valmiussuunnittelussa. Pelastuslaitos kouluttaa ja käy läpi riskiarvion kuntien ja valmiusryhmien kanssa. Alueellinen riskinarvio päivitetään vuoden 2023 alkupuolella.

Pelastuslaitos on ennalta varautunut siihen, että se kykenee normaaliolojen häiriötilanteissa huolehtimaan alueellaan pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä. Varautumisen hyvä taso saavutetaan oman toiminnan jatkuvuuden varmistamisella, ajantasaisilla erityis- ja yhteistoimintasuunnitelmilla, laajoilla yhteistoimintasuhteilla, riittävällä pelastus- henkilöstöllä, -materiaalilla ja -kalustolla sekä henkilöstön kouluttamisella ja harjoittelulla.

Suuronnettomuusvalmius normaaliolojen suuronnettomuuksissa ja laajoissa häiriötilanteissa muodostuu pelastusyhtymästä, joka on muodostettu viimeistään kahden tunnin kuluessa hälytyksestä. Tämä on varmistettu koko pelastustoimen alueen päivitys- ja varallaolojärjestelyillä sekä tarvittaessa etukäteen valmiutta kohottamalla normaaliolojen tehostetun valmiuden tai täysvalmiuden tasolle.

Suuronnettomuuksissa, häiriötilanteissa tai tilanteissa, joissa alueella on useita yhtäaikaisia onnettomuuksia, perustetaan Noljakan pelastusasemalle pelastustoimen johtokeskus (PEL JOKE). Johtokeskus perustetaan kahden tunnin kuluessa siitä, kun pelastuslaitos on saanut tehtävään hälytyksen. Johtokeskuksen tehtävänä on muun muassa pelastus- ja viranomaisyhteistoiminnan johtaminen sekä kokonaistilannekuvan ylläpitäminen. Pelastustoimen johtokeskuksen hälyttäminen ja työjärjestys ovat ennalta suunniteltuja.

Maakunnallista pelastustoiminnan tilannekuvaa ylläpidetään pelastustoimen johtokeskuksessa. Mikäli pelastuskomppanioiden johtopaikat on perustettu, ne ylläpitävät alueensa tilannekuvaa ja toimittavat sen pelastustoimen johtokeskukseen. Tilannepaikan johtaja vastaa tilannepaikan tilannekuvan ylläpidosta ja toimittamisesta pelastuskomppanian johtopaikalle tai pelastustoimen johtokeskukseen.

Pelastustoimintaan osallistuvien yhteistyöviranomaisten sekä kuntien hälyttäminen ja yhteistoiminta suur-onnettomuuksissa ja häiriötilanteissa on etukäteen suunniteltu. Pelastuslaitos on laatinut yhdessä keskeisten viranomaisten ja tahojen kanssa yhteistoimintasuunnitelmat ja -sopimukset, joissa on kuvattu periaatteet siitä, miten pelastustoimintaan velvolliset viranomaiset osallistuvat pelastustoimintaan. Muille viranomaisille annettavan virka-avun perusteista on etukäteen sovittu keskeisten viranomaisten kanssa.

Pelastuslaitos on laatinut yhteistoimintasopimuksen pelastustoiminnan yhteistyöjärjestelyistä naapuripelastustoimialueiden kanssa sellaisten onnettomuuksien varalta, joissa alueen omat pelastustoiminnan voimavarat eivät riitä tai muodostelmiin kuuluu yksiköitä myös muilta pelastustoimen alueilta. Yhteistoimintasopimus on laadittu Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Kainuun sekä Pohjois-Savon pelastuslaitoksen kanssa. Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen hälytysvasteissa on huomioitu oman pelastustoimialueen resurssien lisäksi myös naapurialueiden resurssit.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää normaaliolojen suuronnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin varautumisesta.
- Pelastuslaitoksen laatimissa erityissuunnitelmissa ja yhteistoiminta-asiakirjoissa on selvitetty pelastuslaitoksen varautumisjärjestellyt normaaliolojen häiriötilanteita varten. Suunnitelmat päivitetään palvelutasokausittain.

- Pelastuslaitos on suunnitellut suuronnettomuuksia ja häiriötilanteita varten normaaliolojen tehostetun ja täysvalmiuden organisaation.
- Normaaliolojen suuronnettomuuksissa ja häiriötilanteissa pelastustoimen johtokeskus on perustettu ja pelastusyhtymä muodostettu viimeistään kahden tunnin kuluessa hälytyksestä. Pelastuslaitoksen yhtymä muodostuu johtokeskuksesta ja vähintään kahdesta pelastuskompaniasta.
- Pelastuslaitos on ruuhkatilanteita varten ennalta suunnitellut valtakunnallisen ohjeen mukaisesti hälytysohjeesta poikkeavan yksiköiden hälyttämisen ja varautunut ottamaan hälytykset tilapäisesti johtokeskukseen.
- Pelastustoimintaan osallistuvien yhteistyöviranomaisten ja muiden pelastustoimialueiden hälyttäminen ja yhteistoiminta suuronnettomuuksissa sekä häiriötilanteissa on etukäteen suunniteltu.

3.5.3 Varautuminen poikkeusoloihin

Valmiuslain (1552/2011) mukaan poikkeusoloja ovat:

- 1) Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila;
- 2) Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii tämän lain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöön ottamista;
- 3) väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat;
- 4) erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila; sekä
- 5) vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti.
- 6) sellainen
 - a. julkisen vallan päätöksentekokykyyn;
 - b. rajaturvallisuuden tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen;
 - c. välttämättömien sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palvelujen saatavuuteen;
 - d. energian, veden, elintarvikkeiden, lääkkeiden tai muiden välttämättömien hyödykkeiden saatavuuteen;

- e. välttämättömien maksu- ja arvopaperipalvelujen saatavuuteen;
- f. yhteiskunnallisesti kriittisten liikennejärjestelmien toimivuuteen; tai
- g. edellä a–f alakohdassa lueteltuja toimintoja ylläpitävien tieto- ja viestintäteknisten palvelujen tai tietojärjestelmien toimivuuteen kohdistuva uhka, toiminta, tapahtuma tai näiden yhteisvaikutus, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti ja laajamittaisesti estyvät tai lamaantuvat tai joka muulla näihin vakavuudeltaan rinnastuvalla tavalla erityisen vakavasti ja olennaisesti vaarantaa yhteiskunnan toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia.

Poikkeusolojen olemassaolon toteaa valtioneuvosto yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa ja käyttöönottoasetuksesta päättää lopullisesti eduskunta.

Pelastuslaitos on varautunut toimintansa hoitamiseen poikkeusoloissa ja väestösuojelutilanteissa riittävin suunnitelmin ja etukäteen tapahtuvin valmisteluin. Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmassa on selvitetty pelastuslaitoksen varautumisjärjestelyt poikkeusoloja varten ja se sisältää useita erityissuunnitelmia sekä toimintaohjeita. Suunnitelmat päivitetään kokonaisuudessaan viimeistään viiden vuoden kuluttua edellisestä päivityksestä. Toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi on tehty erilaisia teknisiä ja toiminnallisia varajärjestelyjä sekä huolehdittu ajan tasalla olevista tarvittavista varauksista.

Poikkeusoloissa pelastuslaitos priorisoi toimintojaan hälytysvarmuuden ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi. Poikkeusoloihin johtavan uhkamallin mukaan, on pelastuslaitoksen palvelutasoon mahdollista tehdä poikkeuksia. Nämä poikkeukset ennakoidaan ja viedään pelastuslaitos –liikelaityksen johtokunnan ja tarvittaessa yhtymävaltuuston käsiteltäväksi.

Pelastuslaitos on suunnitellut poikkeusoloja varten täysvalmiuden organisaation. Täysvalmiuteen siirtyminen edellyttää alueellista tai valtakunnallista poikkeusolojen tilaa ja valmiuslain osittaisia tai täydellisiä toimintavaltuuksia, jotta esimerkiksi koko ennalta varattu henkilöstö voidaan määrätä pelastuslaitoksen palvelukseen. Täysvalmiuteen siirtyminen tapahtuu johtamispaikkojen ja henkilöstön osalta kolmen vuorokauden (72 tuntia) kuluessa.

Pelastuslaitos ylläpitää riittävää pelastustoimen väestönsuojelujärjestelmää. Pelastuslaitos on suunnitellut väestönsuojeluorganisaation ja aluejaon sekä huolehtinut muista tarvittavista väestönsuojelujärjestelyistä. Nykyaikaiselle väestönsuojalle asetettavat vaatimukset täyttäviä väestönsuojia on maakunnassa 1085. Väestönsuojapaikkoja näissä suojissa on palotarkastusohjelman mukaan 84 786 asukkaalle. Asukkaille, joiden kiinteistössä ei ole väestönsuojaa, ohjeistetaan tilapäissuojan rakentaminen yhteistyössä kunnan rakennusvalvontaviranomaisen kanssa. Pelastuslaitos ohjaa yritysten, laitosten, taloyhtiöiden ja kansalaisten omatoimista varautumista sekä järjestää varautumiskoulutusta yhteistyössä Pohjois-Karjalan pelastusalan liiton kanssa.

Pelastuslaitos ylläpitää väestön varoittamiseen tarvittavaa hälytysjärjestelmää. Väestön varoittamista varten kaikki Pohjois-Karjalan kunnat on varustettu vähintään yhdellä väestöhälyttimellä. Hälyttimien määrään ja tiheyteen vaikuttavat ensisijaisesti vaarallisia aineita käsittelevät laitokset sekä niiden kuljetusreitit.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitos huolehtii poikkeusoloihin varautumisesta.
- Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmassa on selvitetty pelastuslaitoksen varautumisjärjestelyt poikkeusoloja varten. Valmiussuunnitelma ja muut suunnitelmat päivitetään palvelutasokausittain.
- Poikkeusoloissa pelastuslaitoksen toimintoja uudelleen järjestellään ja priorisoidaan uhkamallin mukaan. Poikkeusoloissa hyvinvointialueen turvallisuuden ja varautumisen lautakunta tai aluevaltuusto päättää palvelutasopäätökseen liittyvistä muutoksista.
- Pelastuslaitos on suunnitellut poikkeusolojen täysvalmiuden organisaation, joka perustuu normaaliolojen organisaation toiminnan tehostamiseen ja määrävahvuuksien nostamiseen.
- Pelastuslaitos ylläpitää pelastustoimen väestönsuojelujärjestelmää. Lisäksi pelastuslaitos on suunnitellut väestönsuojeluorganisaation sekä aluejaon ja huolehtinut muista tarvittavista väestönsuojelujärjestelyistä.
- Väestönsuojelutehtäviin varaudutaan normaaliolojen pelastuskalustolla ja materiaalilla. Toiminnan jatkuvuutta ja huoltovarmuutta kehitetään palvelutasokauden aikana.
- Pelastuslaitos huolehtii ajan tasalla olevista henkilö-, ajoneuvo- ja rakennusvarauksista. Henkilöstövaraukset perustuvat päätoimiseen, sivutoimiseen, järjestöjen sekä kylien pelastusryhmien henkilöstöön.

- Pelastuslaitos huolehtii väestönhälytinvirkoston ylläpitämisestä ja varajärjestelyistä riskiperusteisesti.
- Pelastuslaitos kehittää edelleen varautumistaan poikkeusoloihin, jossa painopistealueena on oman toiminnan jatkuvuuden varmistaminen sekä Itä-Suomen alueen yhteisen toimintamallin luominen nykyisiin uhkamalleihin ja toimintatapaan.

3.5.4 Kuntien valmiussuunnittelun tukeminen

Pelastuslaitos tukee pelastustoimen alueeseen kuuluvien kuntien valmiussuunnittelua sopimusperusteisesti. Pohjois-Karjalan pelastuslaitos on tukenut kuntien valmiussuunnittelua aktiivisesti koko alueellisen pelastustoimen toiminnan ajan. Tukea on annettu esimerkiksi avustamalla valmiussuunnitelman yleisen osan laadinnassa, varausten tekemisessä sekä koulutuksessa. Pelastuslaitos on osoittanut toimintaan oman resurssinsa. Valmiussuunnittelijan tehtävänä on kuntien valmiussuunnittelun tukeminen koko maakunnan alueella. Lisäksi pelastuslaitoksen toiminta-alueille on nimetty varautumisen vastuuhenkilöt, jotka antavat käytännön tukea oman alueensa kunnille.

Maakunnallista varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittamista varten toimii eri viranomaisista, elinkeinoelämästä ja vapaaehtoisjärjestöistä koostuva Pohjois-Karjalan valmiusfoorumi. Valmiusfoorumin lisäksi maakunnassa toimii valmiussihteeristö, joka valmistelee valmiusfoorumin käsittelyyn vietävät asiat sekä toimeenpanee valmiusfoorumin yhteiset linjaukset. Pelastuslaitoksen alueella on perustettu yhteistyössä kuntien kanssa maakunnan alueelle neljä pelastuslaitoksen toiminta-aluekohtaista paikallista valmiusryhmää, joiden avulla tuetaan valmiussuunnittelua paikallistasolla.

Pelastuslaitos tukee kuntien sisäistä viestintää erilaisissa häiriö- ja onnettomuustilanteissa. Viestinnän tarkoituksena on välittää tietoa etupainotteisesti tapahtumakunnan johdolle ja sen eri hallintokunnille pelastuslaitoksen johtovastuulla olevista merkittävistä tehtävistä tai uhkaavasta vaarasta. Viestinnällä varmistetaan kunnan johdon tiedottamis- ja toimintavalmius sekä eri hallintokuntien resurssien nopea hälyttäminen. Kunnan valmiusjohtoryhmää tiedotetaan tai se hälytetään kuntaa koskevissa häiriö- ja onnettomuustilanteissa.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitos tukee kuntien valmiussuunnittelua sekä kuntien sisäistä viestintää erilaisissa häiriö- ja onnettomuustilanteissa näin erikseen sovittaessa.
- Pelastuslaitos yhteensovittaa varautumista sekä koordinoi kuntien valmiussuunnittelua Pohjois-Karjalan valmiusfoorumin, valmiussihteeristön ja paikallisten valmiusryhmien kautta, joiden toimintaa kehitetään kuntien tarpeita palvelevaksi.

3.6 Pelastustoimen ohjeet ja suunnitelmat

Sisäministeriö on antanut asetuksen (1363/2018) pelastustoimen suunnitelmista. Asetuksen mukaan pelastustoimen suunnitelmat jaetaan kahteen osaan, yleisjärjestelyihin ja pelastustoimintaan vaativissa tilanteissa. Asetuksessa on mainittu tarvittavat suunnitelmat ja niiden keskeinen sisältö.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksella asetuksen mukaiset suunnitelmat ovat pääosin laadittu ja ne pitävät sisällään asetuksessa annetut sisällöt. Suunnitelmat päivitetään rakenteen osalta edellä mainitun asetuksen mukaiseksi.

Päätös palvelutasosta

- Pohjois-Karjalan pelastuslaitos tarkastaa ja päivittää pelastustoimen suunnitelmat palvelupäätöskausittain sisäministeriön asetuksen (1363/2018) mukaiseksi.

3.7 Ensihoitopalvelu

Terveystieteiden tutkimuskeskus (1326/2010) sekä ensihoitopalvelusta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (340/2011) mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on järjestettävä alueensa ensihoitopalvelu. Pohjois-Karjalan pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun Pohjois-Karjalan maakunnassa. Pelastuslaitos noudattaa ensihoitopalveluiden osalta hyvinvointialueen hyväksymää ensihoidon palvelutasopäätöstä.

Ensihoitopalvelu on kiinteä osa Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen palvelurakennetta ja ensihoitopalvelu on sisällytetty pelastuslaitoksen organisaatioon samoin kuin muutkin laitoksen hoidettavana olevat tehtä-

vät. Pelastuslaitoksen tuottamaan ensihoitopalveluun sisältyy ensihoito perus- ja hoitotasolla, ensivaste-toiminta sekä ensihoidon kenttäjohtaminen ensihoidon palvelutasopäätöksen mukaisesti. Ensihoitopalvelun kehittäminen perustuu palvelutasopäätökseen.

Hyvinvointialue nimennyt ensihoitopalvelun johtamisen ja kehittämisen tehtäviin ensihoidosta vastaavan lääkärin ja palvelupäällikön. KYS-erityisvastuualue puolestaan järjestää asetuksen (585/2017) mukaisen ympärivuorokautisen ensihoitolääkärin päivystyksen alueellaan.

Varsinaisen ensihoitopalvelun tuottamisen lisäksi pelastuslaitos kehittää toimintaansa yhteistyössä toimi-alueen muiden sosiaali- ja terveystieteiden toimijoiden kanssa. Pelastuslaitoksella on merkittävä rooli kehitet- täessä ja toteutettaessa alueen asukkaiden kotiin vietäviä terveydenhuollon tukipalveluita. Pelastuslaitos on myös kuntayhtymän toimeksiannosta toteuttanut merkittäviä ensiapuun ja ensihoitoon keskittyneitä koulutuskokonaisuuksia kuntayhtymän työntekijöille.

3.7.1 Ensihoitoyksiköt

Ensihoitopalvelun yksiköllä tarkoitetaan ensihoitopalvelun operatiiviseen toimintaan kuuluvaa kulkuneu-voa ja sen henkilöstöä. Yksiköt muodostavat ensihoitopalvelun tärkeimmän toiminnallisen rungon. Ope- ratiivisessa ensihoitotoiminnassa ja ensihoitoyksiköiden maantieteellisessä sijoittelussa pelastuslaitos hyö- dyntää omaa pelastusasemaverkostoaan.

Operatiivisessa valmiudessa olevien ensihoitoyksiköiden määrä vaihtelee 17-26 yksikön välillä riippuen vuorokaudenajasta ja viikonpäivästä. Näistä ensihoitoyksiköistä osa on moniammatillisia yksiköitä eli pelastusambulansseja, joissa tavoiteltava henkilöstörakenne on terveydenhuollon ammattihenkilö (hoito- taso) ja pelastusalan ammattilainen (ensihoidon perustaso).

Pelastusambulanssi muodostuu miehistöstä, jossa on ensihoidon ja pelastustoimen osaamista. Yksikkö kykenee tarvittaessa toimimaan sekä ensihoidon että pelastustoimen tehtävissä. Nämä yksiköt on sijoit- tettu taulukon 12 mukaisesti kattavasti maakuntaan. Tämä moniammatillinen henkilöstörakenne toimii tärkeänä lähtökohtana operatiivisessa työvuorosunnittelussa sekä henkilöstösuunnitelmassa koko pelas- tuslaitoksen alueella.

Pelastusambulanssien henkilöstörakennetta on tarkoituksenmukaista uudelleen järjestellä palvelutasopäätöskaudella siten, että pelastusalan ammattilaisten heikon saatavuuden takia, pelastusalan ammattilaisia käytetään tehtävissä, joiden hoitaminen välttämättä edellyttää pelastustoimen koulutusta. Tämä tarkoittaa sitä, että moniammatillisesta resurssoinnista luovutaan kuuden yksikön osalta palvelutasopäätöskauden aikana.

Yksikön sijointusasema- paikka	Moniammatillinen yksikkö	Ensivasteyksikkö
Joensuu	x	x
Kiihtelysvaara		x
Hammaslahti	Henkilöstörakenteen muutos 2023	x
Reijola		x
Outokumpu	Henkilöstörakenteen muutos 2024	x
Polvijärvi	x	x
Liperi	Henkilöstörakenteen muutos 2022	x
Viinijärvi		x
Ylämylly		
Heinävesi	x	x
Karvio		x
Kontiolahti	x	x
Eno	Henkilöstörakenteen muutos 2026	x
Ilomantsi	x	x
Tuupovaara		x
Uimaharju		x
Nurmes	Henkilöstörakenteen muutos 2024	x
Juuka	x	x

Lieksa	x	x
Valtimo		x
Koli		x
Kitee	Henkilöstörakenteen muutos 2025	x
Kesälahti		x
Rääkkylä		x
Tohmajärvi		x

Taulukko 13. Moniammatilliset ja ensivasteyksiköt.

Edellä mainittujen yksiköiden lisäksi pelastuslaitos toteuttaa yhdellä ensihoitajalla miehitetyn yksikön toiminnan. Ensihoidon kenttäjohtajalla on puolestaan käytössä ensihoidon johtamiseen ja ensihoitotehtävien suorittamiseen soveltuva kenttäjohtoyksikkö.

3.7.2 Ensivastetoiminta

Terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä voi päättää palvelutasopäätöksessä ensivastetoiminnan sisällyttämisestä osaksi ensihoitopalvelua.

Ensivastetoiminnalla tarkoitetaan hätäkeskuksen kautta hälytettävissä olevan muun yksikön kuin ambulanssin hälyttämistä äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan tavoittamisviiveen lyhentämiseksi ja yksikön henkilöstön antamaa hätäensiapua, joka on määritelty ensihoidon palvelutasopäätöksessä.

Ensivastetoiminnalla täydennetään ensihoitopalvelua ja se on osa pelastuslaitoksen palvelutuotantoa. Pelastuslaitoksen toimialueella ensivastetoimintaa ylläpidetään 23 pelastusasemalta. Pelastuslaitoksen oman ensivastetoiminnan lisäksi merkittävää yhteistyötä ensivastetoiminnan osalta tekevät Pohjois-Karjalan rajavartiosto, Järvipelastajat ja paikallinen Suomen Punaisen Risti. Ensivastetoimintaa on näiden toimijoiden avulla ulotettu entistä paremmin harvaan asutuille ja vaikeasti tavoitettaville alueille. Pelastuslaitos on vastannut näiden toimijoiden ensivastetoiminnan perus- ja täydennyskoulutuksesta sekä ensivastekalustosta.

3.7.3 Ensihoitopalveluun osallistuva henkilöstö

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ensihoitopalvelusta (585/2017) määrittelee ensihoitopalvelun henkilöstön koulutusvaatimukset. Pelastuslaitos noudattaa ensihoitopalvelun yksiköitä miehitettäessä asetuksen henkilöstöä koskevia vaatimuksia. Ensivastetoimintaa suorittavalla henkilöstöllä on vähintään suoritettu pelastuslaitoksen ensivastekurssi.

Henkilöstöä moniammatillisesti kouluttamalla pyritään hyödyntämään operatiivisen henkilöstön resursseja tehokkaasti sekä pelastustoiminnan, että ensihoitopalvelun toiminnan eduksi. Toimintamalli on kustannustehokas ja palvelee etenkin harvaan asutulla alueella hyvin.

(Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (585/2017) mukaan sairaanhoitopiirillä on oltava ympäri vuorokauden toimivat ensihoidon kenttäjohtajat. Pelastuslaitos tuottaa yhdessä 24/7 akuuttikeskuksen kanssa ensihoidon kenttäjohtamistoiminnot ja vaativien tilanteiden -yksikön toiminnan.

Päätös palvelutasosta

- Pelastuslaitos toimii hyvinvointialueen päättämällä tavalla ja ohjeiden mukaisesti ensihoitopalveluiden tuottajana ja täyttää määritellyt vaatimukset.
- Pelastusambulanssit on sijoitettu taulukossa 12 mainituille asemapaikoille ja kuuteen yksikköön toteutetaan henkilöstörakenteen muutokset palvelutasopäätöskauden aikana.
- Pelastusambulanssien resurssi suunnitellaan toteutettavaksi niin, että yksiköiden henkilöstön muodostavat työparina toimivat ensihoitaja ja palomies-ensihoitaja. Tästä poiketaan ainoastaan resurssipuutteen johdosta.
- Pelastuslaitos ylläpitää ensivastetoimintaa ja tekee yhteistyötä Pohjois-Karjalan rajavartioston, Järvi-pelastajien ja Suomen Punaisen Ristin kanssa.
- Ensivastetoimintaa ylläpidetään 24 pelastusasemalla.

3.8 Pelastuslaitoksen viestintä

Pelastuslaitoksen viestintästrategia luo perusteet koko organisaation viestinnälle. Strategia kokoaa yhteen viestinnän tavoitteet, prosessit ja vastuut sekä viestintäsuunnitelmat ja –ohjeet. Viestinnän kokonaisuus

pitää sisällään ennaltaehkäisevän turvallisuusviestinnän, toiminnasta kertovan ulkoisen viestinnän, päivittäisen onnettomuus- ja vaaratiedottamisen, viestinnän tehostamisen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sekä sisäisen työyhteisöviestinnän.

Pelastuslaitoksen viestintästrategian keskeisiä liitteitä ovat vuosittain päivitettävä viestintäsuunnitelma sekä onnettomuustiedottamisen ja sosiaalisen median ohjeet. Strategia käydään päivitystarpeiden osalta kokonaisuutena läpi palvelutasokausittain.

Päätös palvelutasosta

- Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksella on ajantasainen viestintästrategia.
- Pelastuslaitoksella on jatkuva viestintävalmius uhka- ja onnettomuustilanteiden varalle.
- Viestinnällä ylläpidetään hyvää imago- ja työnantajakuva.

3.9 Kansainvälinen toiminta

Pelastuslain 38 §:n mukaan sisäministeriö voi lähettää toisen valtion tai kansainvälisen järjestön avunpyynnön perusteella apua ulkomaille. Sisäministeriö voi myös pyytää tarvittaessa pelastustoimeen kuuluvaa kansainvälistä apua Euroopan unionilta, toiselta valtiolta tai kansainväliseltä järjestöltä. Lisäksi Pohjois-Karjalan pelastuslaitos on varautunut yhteistyötehtäviin Karjalan Tasavallan kanssa 9.8.1994 ja 13.4.2012 tehtyjen sopimusten ja 28.6.1996 annetun asetuksen mukaisesti. Sopimukset ovat Suomen tasavallan ja Venäjän federaation hallitusten allekirjoittamia.

3.10 Raskas pelastusjoukkue

Vuonna 2015 perustettiin ns. raskas pelastusjoukkue. Joukkueen toiminnan tarkoituksena on tarjota alusta pelastajien ammattitaidon kehittämiseksi ja kouluttaa pelastajia vaativaan pelastustoimintaan perehtyneeksi joukoksi kansallisen ja kansainvälisen koulutusjärjestelmän keinoin. Joukkue voidaan hälyttää laaja-alaisiin ja pitkäkestoisiin tehtäviin sekä erityisen vaativiin pelastustehtäviin, joihin kuuluvat erityisesti sormatmaonnettomuudet, öljyntorjunta Saimaalla, metsäpalot ja myrskyvahingot.

Ensisijaisesti raskasta pelastusjoukkuetta käytetään Pohjois-Karjalan maakunnan alueella. Yhteistyösopimusten mukaisesti sitä voidaan käyttää ja on käytetty virka-apuosastona naapurimaakunnissa. Se voidaan hälyttää myös Venäjä-yhteistyötehtäviin sekä sisäministeriön toimesta ja korvauksella vaativiin kansainvälisiin tehtäviin.

Päätös palvelutasosta

- Pohjois-Karjalan pelastuslaitos osallistuu pyydettyä suomalaisten ja venäläisten raja- ja tulliviranomaisten raja-alueiden turvallisuutta käsitteleviin kokouksiin sekä yhteistoimintaharjoituksiin.
- Pohjois-Karjalan pelastuslaitos antaa edelleen pelastustoimintaan kuuluvaa operatiivista apua sekä pyytää sitä voimassa olevien sopimusten mukaisesti.
- Raskas pelastusjoukkue voidaan hälyttää vaativiin kansallisiin sekä sisäministeriön toimesta ja kustannuksella vaativiin kansainvälisiin pelastustehtäviin.

4 KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Kehittämistoimenpiteet

Vuosi	Kustannukset	Kasvu%
2023	580000	2,00%
2024	935000	3,30%
2025	390000	1,40%
2026	925000	3,00%

Taulukko 14. Kehittämistoimenpiteiden kustannukset ja kasvu vuosittain.

Investointitarpeet palvelutasopäätöskaudella

- Raskaan kaluston ylläpito: yksi raskas ajoneuvo / vuosi
- Pelastuskaluston ylläpito sis. paineilmalaitteet, pelastusvälinesarjat jne.
- Maastopelastuskyvyn vahvistaminen
- Väestöhälytín- ja VSS-järjestelmän ylläpito ja väestöhälytinten peruskorjaukset
- lisäksi alueen aluskalusto vanhenee, erityisesti Saimaan yläosan öljyntorjunta- ja pelastustoimintavalmius vaatii toimenpiteitä. Asiaan vaikuttaa lisäksi pelastuslaitosten välinen yhteistyö, jota olisi syytä koordinoida (ml. alusten tarve Saimaan vesialueella).

Pelatusasemahankkeet palvelutasopäätöskaudella

- Pekkalan pelastusaseman toteutus, vuonna 2022-2023
- Outokummun pelastusaseman toteutus, vuonna 2023-2024
- Heinäveden pelastusasema, vuonna 2025-2026
- Valtimo pelastusasema, vuonna 2025-2026

Pelastuslaitoksen vähimmäisinvestointitarpeet tuleville vuosille ovat bruttona n. 1,5 milj. euroa, josta pelastustoimen kaluston osuus n. 0,6 milj. euroa ja ensihoitopalvelu 0,9 milj. euroa.

Tällä hetkellä hyvinvointialueelle myönnettävä lainanottovaltuus määrittelee vuosittaisen investointirahoituksen tason.

4.1 4.2 Yhteenveto palvelutasokauden keskeisistä kehittämistoimenpiteistä

Joensuun pelastusasema
Noljakantie 4
80140 Joensuu

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos -liikelaitos
p. 013 3300 (vaihde)
kirjaamo@siunsote.fi
www.pkpelastuslaitos.fi

LIITE 1 – PALVELUTASON SEURANNAN MITTARIT

Vaikuttavuus / mittaaminen	Tiedon lähde	Mittari	Tavoite	Tarkasteluajaväli
Luottamus pelastuslaitoksen toimintaan	Asiakastytyväisyysskysely	Luottamus %	>90% k/e	joka 2. vuosi
Toimintavalmius / pelastustoimi	Pronto	TVA toteutuminen riskiluokittain I-III / vertailu ed. vuosi	I 50% / 6min II 50% / 10 min III 50% / 20 min	kuukausi kuukausi kuukausi
Potilaan tavoittaminen / ensihoito	CGI/HUS	Tavoittaminen ydinkeskusta Tavoittaminen muu taajama Tavoittaminen asuttu maaseutu Tavoittaminen maakunta / C	AB 90% / 8 min AB 90% / 10 min AB 90% / 20 min C 90% / 30 min	kuukausi kuukausi kuukausi kuukausi
Ihmisten toiminnasta johtuvien onnettomuuksien määrä kaikissa tulipaloissa	Pronto	Arvio tulipalon aiheuttajasta (ihminen) - % tehtävistä	Vähenee suhteessa 5 vuoden keskiarvoon	osavuosi
Toiminta onnettomuustilanteissa = alkusammutus + alkusammutuksen vaikutus	Pronto	Alkusammutusta yritettiin - % tehtävistä rakennuspaloissa Alkusammutus sammutti palon - % tehtävistä rakennuspaloissa	Paranee suhteessa 5 vuoden keskiarvoon	osavuosi osavuosi
Toimiva palovaroinn asunnossa	Pronto	Asunnossa oli palovaroinn Palovaroinn toimi - % tehtävistä rakennuspaloissa	Paranee suhteessa 5 vuoden keskiarvoon Paranee suhteessa 5 vuoden keskiarvoon	osavuosi osavuosi
Turvallisuusviestintä	Pronto	Toteutuminen %	Tavoittanut 20% väestöstä	kuukausi
Ihmisten turvallisuustietoisuuden lisääminen paloturvallisuuden itsearvioinnin ja valvonnan avulla	Merlot-palotarkastusohjelma / palautuneet itsearviointit	Toteutuminen / määrä valvontasuunnitelman mukaisesti Toteutuminen / määrä valvontasuunnitelman mukaisesti Toteutuminen / määrä valvontasuunnitelman mukaisesti	Itsearviointi kpl Erityiskohteet kpl Muut kpl	osavuosi kuukausi kuukausi

Asiakkuus / mittaaminen	Tiedon lähde	Mittari	Tavoite	Tarkasteluajaväli
Asiakastytyväisyys / pelastustoiminta	Asiakastytyväisyys-kysely	Tyytyväisyys %	Tyytyväisiä >90% k/e	joka 2. vuosi
Asiakastytyväisyys / ensihoito	Asiakastytyväisyys-kysely	Tyytyväisyys %	Tyytyväisiä >90% k/e	joka 2. vuosi
Asiakastytyväisyys / valvonta	Asiakastytyväisyys-kysely	Tyytyväisyys %	Tyytyväisiä >90% k/e	joka 2. vuosi
Asiakastytyväisyys / turvallisuuskoulutus	Asiakastytyväisyys-kysely	Tyytyväisyys %	Tyytyväisiä >90% k/e	joka 2. vuosi
Inhimillisuus	Asiakastytyväisyys-kysely	Kohdeltu inhimillisesti %	>90% k/e	joka 2. vuosi
Työntajakuva / rekrytointi	Laura / työhakemukset	Hakijoiden määrä kpl / muutos%	Tehtävien lukumäärä, joihin ei kelpoisia hakijoita (kpl) > 1 hakijaa / pelastaja > 1 hakijaa / ensihoitaja > 1 hakijaa / päällystö	vuosittain vuosittain vuosittain vuosittain

Prosessit / mittaaminen	Tiedon lähde	Mittari	Tavoite	Tarkasteluajaväli
Taloudellinen tulostavoite	Johda! -talousjärjestelmä	Toteutuminen / e		kuukausi
Hälytystehtävien määrän kehityksen seuranta / pelastustoimi	Pronto	Määrä Muutos verrattuna edelliseen vuoteen	Vähenee	kuukausi kuukausi
Hälytystehtävien määrän kehityksen seuranta / ensihoito	EH-ohjelma / potilastietojärjestelmä	Määrä Muutos verrattuna edelliseen vuoteen	Hoitolaitokseen kuljetettävien asiakkaiden osuus vähenee k/e	kuukausi kuukausi
Hoitolaitokseen kuljetettävien potilaiden suhde kohteessa hoidettuihin potilaisiin	EH-ohjelma / potilastietojärjestelmä	X- 8 tehtävien määrä X- 8 tehtävien muutos		kuukausi kuukausi
Ensihoitoyksiköiden käyttöaste ensihoitotehtävillä ja moniammattillisten yksiköiden osalta myös pelastustehtävillä	EH-ohjelma / potilastietojärjestelmä	Toteutuminen %	<50% Jns eh <35% muut eh >3% pelastustehtävät	kuukausi kuukausi kuukausi

Ikäihmisten kotona asumisen tukeminen	Tiedon lähde	Mittari	Tavoite	Tarkasteluajaväli
Kotiinvietyvät palvelut/ambulanssi	Codea	Määrä		osavuosi
		Muutos		osavuosi
Kotiinvietyvät palvelut/yhd.hoitajan yks.	Mediatri	Määrä		osavuosi
		Muutos		osavuosi
Kotiinvietyvät palvelut/Evy/ambulanssi/Tupu	Codea/pronto	Määrä		osavuosi
		Muutos		osavuosi
Ikäihmisten kotona asumisen tukeminen / hoidon tarpeen arviointi	EH-ohjelma / potilastietojärjestelmä	Toteutuminen / kpl	Kasvaa k/e	osavuosi
≥75v. Valvontamäärät EH-käynnin yht.	Merlot-palotarkastusohjelma	Toteutuminen / kpl	Kasvaa k/e	osavuosi
≥75v. tulipalojen määrä ja aiheuttaja	Pronto	Määrä	Vähenee k/e	osavuosi
		Muutos suhteessa 5 v. keskiarvoon rakennuspaloissa	% verrattuna ed 5 vuoden keskiarvoon	osavuosi
≥75v. henkilövahingot tulipaloissa	Pronto	Määrä	Vähenee k/e	osavuosi
		Muutos suhteessa 5 v. keskiarvoon rakennuspaloissa	% verrattuna ed 5 vuoden keskiarvoon	osavuosi
Turvallisuuskoulutus Siun sote-konsernin työntekijöille	Pronto	Toteutuminen / henkilömäärä	Määrä	osavuosi
		Toteutuminen / henkilömäärä	10% työntekijöistä / vuosi k/e	osavuosi

Kyvykkyyks / mittaminen	Tiedon lähde	Mittari	Tavoite	Tarkasteluajaväli
Käydyt kehityskeskustelut	Kehityskeskustelu-taulukko	Toteutus %	100% k/e	osavuosi
Kehityskeskustelujen hyödyllisyyskokema	MSK-työhyvinvointi-kysely	Muutos % / >32%	Paranee k/e	vuosittain
Opitaan erinomaisesta	JeePro-ilmoitukset	Ilmoitusten määrä	Paranee k/e	vuosittain
Sairauspoissaolojen määrä / Työtaturmien määrä	ESS	Määrä / <10 HTV2	Vakiintuu <10 HTV2 k/e	osavuosi
Työhyvinvointi	MSK-työhyvinvointi-kysely	Kokonaissijoitus + työ, työyhteisö ja johtaminen –mittarit	Kokonaissijoitus paranee k/e	vuosittain
			Työ paranee k/e	vuosittain
			Työyhteisö paranee k/e	vuosittain
			Johtaminen paranee k/e	vuosittain
Toimintakyky vaativiin sekä savusukellusta edellyttäviin perustehtäviin	Testitulokset	Toteutuminen / määrä%	Vak. 80% k/e	vuosittain
			Sop. 40% k/e	vuosittain
Ammatillisuus	Asiakastytytyväisyyskysely	Kohdeltu ammatillisesti %	>90% k/e	joka 2. vuosi
			Osaamiskartoitus operatiivinen päällystö (P21/P31)	Riittävä osaaminen %

Tulostavoite	Yksikkö	Toteuma PK 2016	Toteuma PK 2017	Toteuma PK 2018	Toteuma PK 2019	Alustava tavoite 2020	Alustava tavoite 2021
Tulipalojen määrä (pl. metsä- ja maastopalot) enintään,	kpl	329	300	305	286	300	300
josta rakennuspalojen määrä, enintään	kpl	179	186	158	162	160	160
Palokuolemien määrä, 5 vuoden keskiarvo	kpl	3,4	3	2,8	2	1,7	1,5
Pelastuslaitoksen kiireellisten tehtävien toimintavalmiusaika, enintään	min	9:48	9:53	10:42	10:06	11:00	11:00
Väestön luottamus pelastustoi- meen	%	—	—	—	98	—	98

